

SLOVENSKI NAROD.

Izaja vsak dan popoldne, izvenredni nedelje in praznike.
Inserati: do 9 peti vrst 1 D, od 10—15 peti vrst 1 D 50 p, večji inserati
peti vrst 2 D; notice, poslano, izjave, reklame, preklic peti vrst 3 D;
poroke, zaroke velikost 15 vrst 30 D; ženitne ponudbe beseda 75 p.
Popusti le pri naročilih od 11 objav naprej. — Inseratni davek posebej.
Vprašanjem glede inseratov naj se priloži znamka za odgovor.

Uredništvo „Slov. Naroda“ in „Narodna tiskarna“ Knafljeva
ulica št. 5, pritlično. — Telefon št. 304.

Uredništvo „Slov. Naroda“ Knafljeva ulica št. 5, I. nadstropje
Telefon št. 34.

Dopise sprejema le podpisano in zaščiteno frankirano.

Rokopisev se ne vrača.

Posamezne številke:
v Jugoslaviji vse dni po Din 1—
v inozemstvu navadno dni Din 1, nedelje Din 1-25
Poština plačana v gotovini.

„Slovenski Narod“ velja:		V Jugoslaviji		V inozemstvu
		v Ljubljani	po pošti	
12 mesecev	...	Din 120—	Din 144—	Din 216—
6	...	60—	72—	108—
3	...	30—	36—	54—
1	...	10—	12—	18—

Pri morebitnem povišanju se ima daljša naročnina doplačati.
Novi naročniki naj pošljejo v prvi naročnino vedno po nakazni.
Na samo pisarna naročila brez poslatve denarja se ne moremo ozirati.

O fašistovskem pokretu.

Fašistovski pokret je uspel. Njih vodja Mussolini stoji na vrhuncu svoje slave. Ljudski tribun je danes in uživa hozo. Fašistovski gibanje se je uveljavilo tako naglo in tako brez težav, da je skoro krivo govoriti o revoluciji. Kdor pozna razpoloženje v Italiji, je že koncem avgusta vedel, da mora tako priti. V meščanstvu so jih že kar nestrpno pričakovali. Socijalisti in komunisti se ne morejo upirati, ker stoje nasproti strumno organizirani in trdo oboroženi množici, čije pristaši mečejo bombe kakor deca žoge. V Italiji je kakor po mnogih državah. Državni proračun grdo pasiven. Posebno skrb nareja- jo železnice in pošta s svojimi občutnimi izgubami. Glavne industrije, kakor ladjedelnice in železna obrt so v zadregi. V privatni industriji je slaba konjunktura tako, da je število brezposelnih silno veliko. V državnih službah vlada silna hipertrofija nastavlencev. Na deset-tisoče bi jih morali odpustiti brez škode za obrat, če bi hoteli izgnati pasivnost. Kje je tista pest, ki bi se upala odločiti za tako mogočno gesto. Vidijo slabosti, pa ni bilo poguma, da se izvede operacija. Pa so rekli: Mussolini lo farà. Uveljavlje- nje fašistov, katerih ni smatrati za nacionalistične šovene, se je zgodilo na brzo roko, vendar je promet že več dni v svojem rednem teku trpel. Tako železnice, tram, pošta, telegraf. Vse to pomenja gospodarsko občutno škodo. Nastaja vprašanje, ali bo zubelj fašistovskega ognja segel preko državne meje? Smo mnenja, da ne bo sistematičnih ekscesov. Že Mirabeau je dejal vladi, da je imenovanje za ministre najboljšje pomirjevalno sredstvo za politično Tuligije. Poznamo gospo- darstvo Italije in dvomimo, da bi se bilo bati resnih pretiravanj. Ni- smo mnenja, da bo lira padla na nič, kakor nismo bili otroške sod- be, da en bataljon naših užene laško armado. Dejstvo pa je, da treba lito skrbno čuvati na inozemskih trgih kakor francoski frank. Doslej lira, ki je vse poletje plesala okoli 22 do 23, ni zadela v Švici še nohe- na nesreča, ker sedaj notirajo 21.70.

Sedaj na jesen je pa najslabši čas za laški denar. Ali Francozi in Angleži imajo svinčene adute v ro- kah na gospodarskem polju. Pred

vsem laški inozemski dolgovi, po- tem pa odvisnost od tujega premo- ga, bencina, petroleja, sploh glav- nih surovin. Kdo se ne spominja laškega prizadevanja, doseči inter- nacionalno ureditev surovin. Proti volji Anglije in Francije ne more Italija dolgo nastopati. V najkraj- šem času je blokirana gospodarsko. Pride pa še Amerika po svojih ter- jatvah, pred vsem pa ima Amerika v rokah Italijo kot dežela, v katero gre košalen človeški odtok iz Ita- lije. Gospodarsko vstajenje Italije je jedva mogoče, dokler ne bo mo- goče izseljevanje Italijanov v Ame- riko kakor pred vojno. Tako mo- gočna postavka so bili laški zaslu- žki in prihranki v Ameriki. Italije

vendar ni omalovaževati. Država je z 41 milijoni prebivalstva, ki ni razvijeno in v jedru varčno. Naci- onalistična misel je žarka. Preuda- ren Italijan gospodarske fasone pa si želi miru, dela in zaslužka. Zna- no mu je, da je z našo državo od prevrata v najživahnejši kupčiji po- uvozu in izvozu. Italija je za našo državo glede izvoza iz SHS eno leto na prvem, drugo na drugem mestu. Glede svojega uvoza k nam pa ve prav dobro laška industrija in trgo- vina, kaj za njo pomenja bogati trg jugoslovenski. Juha, ki se je sku- ha, se bo hla-nejša užila. Prevrti so v življenju narodov. Življenje narodov ni v prevratu.

vah se je potegoval za izpopolnjeva- nje produkcije, katera bi lahko slu- žila za kompromis med državo, in- dustrijo, trgovino, obrtniki, kmeti in delavci. Na grožnjo Nemcev z ve- likonemško politiko je odgovoril, da bomo mi delali to, kar delamo in kar je naš dolžnost, t. j. slovensko poli- tiko. Pozornost je vzbudilo, da je komunist dr. Krehbič govoril češko v veliko nevoljo Nemcev.

Senzacijo v debati je vzbudila izjava ministra dr. Beneša proti Hlin- ki, o katerem je povedal, da mu je posl. Hlinka predlagal, naj bi dr. Be- neš odstopil vso Javorino Poljski v zameno za nekatere občine, kar so slovaški poslanci potrdili. Hlinka je odgovarjal v svojo obrambo, a ker mu je manjkalo dokazov, je sledilo vpitje s strani njegovih pristašev.

Silno ogorčenje je vzbudilo dr- zno postopanje Nemcev v Hebu, ki je bilo provokacija in žaljenje naše- ga naroda in države. Severnočeška Narodna Jednota je hotela v spomin 600letnice priklonitve Hebskega k- češki državi prirediti 22. t. m. do- polne shod, zvečer pa slavnostno akademijo v tamkajšnji »Strelnici«. Hebski Nemci so hoteli slavnost pre- prečiti in so radi tega ponoči kra- doma odnesli iz »Strelnice« vrata in okna. Razven tega so sklicali še ljud- ski tabor. Komaj so dospeli udelež- niki iz Prage na postajo v Hebu, so že izvedeli, da je situacija taka, da na »Strelnici« ne bo mogoče prire- diti slavnosti. Naglo je bilo sklenje- no, da se bo vršil sestanek na na- mestju in tako je češko odposlanstvo pod zaščito orožniškega kordona korakalo v mesto, po cesti jih je po- zdravljalo huronsko vpitje. Nemci so pljuvali nanje in zabavljali. Na namestju je stalo vojaštvo s strojni- mi puškami in pod zaščito orožnikov se je vršil tam ljudski tabor ob su- rovem divjanju Nemcev, kateri so med drugim na note nekdanje av- strijske himne prepevali pesem, ki smeši in žali našo državo, prezidenta Masaryka in njegovo hčer Alico. Pri povratku na kolodvor so se od- igrali prizori, ki niso povišali slave nemške kulture. Tamkajšnje nemške žene so iz narodnega sovraštva za- vrgle sramežljivost in so dvigale svo- ja oblačila, da tako pokažejo svoje zaničevanje Čehom. Na kolodvoru se je vršilo v čakalnici predavanje, ki je bilo določeno za večerno aka-

demijo in tam se je tudi primerno ožigosala hebska situacija. O dogo- dkih v Hebu je bila že podana inter- pelacija v parlamentu, kjer se odira njim dodatna igra.

J. K. S.

Notranja politična situacija.

RAZVOJ NADALJNE VLADNE KRIZE.

— ODGODITEV DEMISIJE VLADE.

— Beograd, 31. oktobra. (Izv.)

Zadnje dneve beogradske tisk ponovno zelo obširno piše o nadaljnjem razvoju in zapletu notranje politične situacije. V radikalnih vrstah se je sedaj pojavila močna akcija, da se sedanja vladna kri- za odgodi vsaj za kratek čas in to iz- ozirov na delikatni zunanje-politični po- ložaj. V radikalnih vrstah je opažati močno tendenco, da se koalicijski z- demokratski, samostojni kmeti in muš- mani nikakor ne sme razbiti. Vprašanje odgoditve demisije pa stopi vsekakor pred pričetkom nove seje narodne skupščine v nov štadij. Koalicijski bo ta- koj po povratku naših parlamentarcev iz Prage pričela nova pogajanja in dis- kusijo, na kakšen način naj se še dalje vzdrži sedanji koalicijski vladni sistem. V prvi vrsti so poklicani demokratski poslanci Davidovičeve struje, da se od- ločijo za definitivno stališče napram Pašičevemu kabinetu. Z zanimanjem pričakujejo prihodnje seje demokra- skega kluba.

Narodno skupščino čakajo važni za- konski predlogi, ki se imajo čimprej re- šiti. Na skupščino apelira uradništvo, apelirajo invalidi, da se naj čimprej re- šijo pereča vprašanja, ki se tičejo ni- hovega gmotnega stanja. Invalidi so večeraj v strnjjenih vrstah, v katerih so se nahajali zastopniki invalidskih orga- nizacij celokupne države, prišli pred na- rodno skupščino ter tam priredili veli- ko protestno manifestacijo, zahtevajoč, da narodna skupščina v najkrajšem ča- su reši oziroma sprejme invalidski za- kon. Podpredsednik narodne skupščine Vujčić je invalidom dal zagotovilo, da narodna skupščina takoj preide v raz- pravo o tem zakonu. Nujno je torej po- trebna rešitev invalidskega vprašanja. Tudi uradniško vprašanje je najaktual- nejše. Na kongresu državnega uradni- štva, ki je pričel zborovati v nedeljo in je zborovanje zaključil večeraj popoldne, in na katerem so bile zastopane organi- zacije iz vseh važnejših krajev države, so bile sprejete resolucije, ki zahtevajo od vlade: 1. takojšnji sprejem zakona o uradniški službeni pragmatiki, 2. iz-

PISMO IZ PRAGE.

29. oktobra.

Pričeto jesensko zasedanje na- šega parlamenta, katero bo trajalo do Božiča, spremlja zavest pridnega dela, katero bo imel parlament s proračunom, ki ga je sestavila še prejšnja vlada, in spremlja jo tudi grožnje Nemcev, da še ojačijo svoje kljubovanje.

Nova koalicijska vlada, ki se je lotila svoje naloge s sklepom, da vztraja do novih volitev, se je pred- stavila parlamentu v prvi seji 24. t. m. Podala je v njem svoj program v eni splošni in dveh posebnih izja- vah. Splošna izjava ministrskega predsednika Svehle se v bistvu zla- ga z izjavo prejšnje vlade, podana pred letom dni. Naceljal je v svojem go- voru zagovarjanje razvoja notranjih razmer, dogradbo pravnega reda, uresničenje županske naredbe za Slovaško, ki stopi v veljavo 1. janu- arja 1923., ustalenie mednarodnih odnošajev, primerjal je naše gospo- darske razmere z drugimi državami, ki jih najlepše izraža državni pra- račun, bližajoč se ravnovesju. Do- taknil se je nadalje nekaterih finanč- nih in gospodarskih vprašanj, uvedbe starostnega in invalidnega zavarova- nja delavstva, dogradbe brambne si- le, notranje konsolidacije šolstva in razrešitve razmerja države do cer- kve. Vlada misli na zgradbo želez- nic na Slovaškem in v Podkarpatski Rusiji, dalje na znižanje poštinih ta- rifov, na reformo meščanskega in kazenskega zakonika in hoče storiti

kar mogoče za sistematično padanje cen.

Izjavo ministrskega predsedni- ka, spremljano s kriki poslancev slo- vaške ljudske stranke in komunistov, je odobrilo ploskanje, kateremu pa je sledil krik in vik komunistov in ludovcev, ko je pričel govoriti zuna- nji minister dr. Beneš. Referiral je o rešitvi avstrijskega problema in dokazoval, da Češkoslovaška nima nikakih odpornih načrtov in boče izvajati nikake rivalitetne politike v Srednji Evropi. Podal je poročilo o zborovanju v Ženevi, kjer je češko- slovaška delegacija pokazala pri- pravilnost za pomoč Avstriji in se zavezala, da poda parlamentu pred- log, po katerem bi naša država jam- čila 20% posojila, kakor Anglija, Francija in Italija.

Med govorom dr. Beneša so se razlezali kriki ludovcev, ki so mu podtikali, da postopa absolutistično in da trga Slovaško.

Finančni minister dr. Rašin je podal svoj ekspozé o državnih finan- ciah, glavno o proračunu, o katerem spregovoril podrobneje naš gospodar- ski dopis iz Prage.

V debati o vladnih izjavah je prvi govoril nemški poslanec Kfe- pek, ki je zavzel skrajno bojno po- zicijo in grozil z meščansko revolucijo ter odpovedoval vojake in davke. Njegovo razpaljeno glavo je ohladil v svojem govoru dr. Kramář, ki je dokazoval potrebo skupnega dela čeških strank. V gospodarskih zade-

stiv o bog, vsem onim, ki počivajo kdovekje, na ravnini, na gori, v najtišiem kotu na grobljah.

Misel za misljo je vstajala in spomin je obkrožal dni v davnini. Takrat ni mislila na grobove in na mrtve, živela je mislim, ki so okle- pale žive in življenje.

Pa prišla je doba, ko je zaplakala za živim mrličem, zaprla je krsto spominov in nanjo položila ovele rože. Spomin na živga mrliča ji je bilo svetističe, kamor se je vračala vsak dan, vsako uro v samotni hi- ši, sama seboj.

Veter duje, krog voglov zapo- je burja, črne veje se zazibljejo, prasnejo po oknih, kot strah in snomin.

Zganilo se je pred durmi, zga- nila se je kljuka, v veži je zazvene- lo, kot tenko jeklo. Nič korakov in vendar, samotno dekle ni več sa- mo, nekdo je prišel v vas, v noči polni molitve, vzdihov, solza...

Zazibale so se zavese, svetilka je zaplapolala, nekaj mrzlega je tu. »Odkje, kako, kdo, zakaj?« je po- mislilo dekle.

Upognil se je divan, dekle čuti, da je nekdo in strah ji je zožil prsa, vztrepetalo je srce in kri ji je šinila v glavo.

»Kaj se me bojiš?« je jeknilo. Glasu ni bilo v odgovor.

»Tvoj trepet in strah čutim. Ne boj se me. Na mene si mislila, a klicala me nisi, ker zatrepetaš že ob štirih črkah, ki vežejo moje ime in misel nanje ti je grozna in stra- šna. Ne glej me, jaz čutim, kakor kdo le misli name, četudi sem da- leč, tako daleč, da misel niti pota ne najde, niti ceste. Nocoj si mislila na mene, prišla sem k tebi. Stari ljudje me kličejo in prosijo: pridi, pridi, ti nemila, a izognila sem se vsem, da sem prišla tu sem, v to samotno hišo.

Zakaj samuješ to noč in mi- sliš na krsto spominov in na žive- ga mrliča? Vidi, kjer je mrlič, tam sem tudi jaz. Lej, prišla sem do tvoje samotne hiše, pritisnila sem na kljuko in vrata so se odprla na stečaj. Kaj si me pričakovala? Ka- ko, strah te je? Kako bi to bilo? Na roki nosiš prstan z mojo glavo, v objemu mrtvaških kosti in tamle na steni visi moja slika. Prav sem namerila korak nocoj, k tebi, ceniš me in spoštuješ. Le ne tresi se pred menoj. Ko odidem od tebe, boš čutila, da nisem tako grozna in strašna, kruta in neusmiljena, kot je glas in govorica o meni. Pripove- dovala ti bom povesti, primerne no- cojšnim uram, pripovedovala o po- kojnih, o grobovih, o ljubezni, ki sega preko grobov, ki je silnejša in

močnejša od mene in o trpljenju in vstajanju naroda, ki je veroval, upal in ljubil, ki hodi po zemlji, prepojena z mučniško krvjo. Ta narod sem spremljala na dolgem, težkem križevem potu na goro Kal- varijo, kot nekoč Krista, moža tr- pljenja in bolečin. Premagal je mene in samega sebe, vstal je po- veličan, častitljiv in mogočen.

V Tokiju, v rodu Nakabara, pripoveduje narod o grobišču Daj- Odži globoko pesniško zamišljeno pravljico. V ulici Daj-Odži je bila majhna prodajalna, v kateri je pro- dajal star mož midzuame, to je otroški sirup jantarjeve barve. Slednji dan je o pozni uri je prih- jala v prodajalnico jako bleda in medla žena in je molče kupovala za keč, to je najmanjši denar, siru- pa. Zaradi tega je iz same radoved- nosti šel prodajalec nekoč za njo, ko pa je videl, da gre na pokopali- šče, je krenil nazaj. Naslednjo noč je zopet prišla, a nakupila ni mid- zuame, temveč pokimala prodajal- cu, naj gre za njo. In šel je z neka- terimi prijatelji. Krenila je na po- kopališče, kjer je izgnila v grobu. Iz globokine groba so slišali proda- jalec in njegovi prijatelji otroški jok. Ko so odprli grob, so našli v njem truplo žene, ki jih je prived- la in živo dete, s skledico ostankov

sirupa. Mati je bila prerano poko- pana, dete je prišlo v grobu na svet, ali materina ljubezen je silnejša od smrti; duh materin je skrbel za de- to in ga hranil...

Slišiš, dekle, materina ljube- zen je silnejša od mene, tako pri- povedujejo in resnično je.

Ljubezen je svetističe, mati sve- denica, kjer prižiga luči. Tisoč pra- menov se preprega od plamena do plamena, tisoč zlatih niti seva od žara do žara, toda vsi se potopé v plamenu večne luči, materinske lju- bezni, ki je angloskočista in sveta. Materinska ljubezen je kot Salas monov pečat, ki skriva v sobi aktiv- nosti večnega življenja.

Poslušaj dalje: Živela je mati s svojim sinom edincem. Vse živ- ljenje, vse delo, žuljo, znoj, skrb, misli, hotenje, vse mu je darovala in posvečala. V trpljenju življenja je ostarela, oslabela, se posušila in sklonila. Sin je mislil na čilo, svežo moč k hiši in se oglašil pri sosedih, prelepi devojki. Prosil jo je za roko in za sree. »Grem k tebi«, mu je rekla, »toda predno stopim v tvojo hišo, mi prinesi gorke sree svoje matere. Mladenč se je vtratil teh besedi in planil od krute deklice. Postal je zamišljen in žalosten in zopet je šel k sosedu. Toda odločno je vztrajala pri prvotni zahtevi. Mati je opazila žalostnega, potrta

Mara Tavčarjeva:

Na dan mrtvih.

Tam zunaj pada dež, veter du- je, drevesa se vpogibajo, veje pra- snejo po oknih, rosa zdrsne po ste- klu, polzi v dolgi črti — solza med solzami.

Iz dalje plava glas zvonov, tre- peče, drhti, brni, plaka. Vsena- okrog duh in dihi grobov.

Iz hiš in koč plava molitev, ki prežalostno bije in udarja v megle- ni večer. Od okenj segajo svetlob- ni trakovi v mrak, kot dolgi, ko- ščeni prsti. En sam glas vsepovsod, en sam odmev:

»... Jezus, usmili se vernih duš v vicaht.«

»Sveta Marija...«

»Bog jim daj večni mir in po- koj.«

»In večna luč naj jim sveti.«

Pozno v noč utihne glas zvo- nov, pozno v noč umre molitev za drage pokojnike.

Tam, kjer se križa cesta, stoji samotna hiša. V hiši sameva dekle. In ta večer, ko bije glas zvonov iz dalje v dalje je sama, tako sama seboj. Nje misel je romala od gro- ba do groba, preromala je sever in jug, vzhod in zahod in zatrepetala je molitev in prošnja: »Bodi milo-

plačilo enkratnega nabavnega prispevka in 3. izenačenje draginskih doklad oziroma ukinjenje nekaterih doklad.

Narodna skupščina mora dalje dokončati še drugo zakonodajno delo. Tako sili parlamentarna situacija do tega, da mora biti narodna skupščina delavsko in da je zaradi tega iz notranje-političnih ozirlov potrebno, da se začasno kriza vlade ne forsira.

Veliki in za državo vitalni zunanje-politični momenti pa so sedaj tudi tako tehni in močni, da mora biti na krmlu močna vlada. Imperativ najvišjih držav in narodnih interesov veli, da je sedaj vladna kriza, ki bi trajala gotovo več mesecev, v tem momentu naravnost usodopolna. Na eni strani prihaja orijentska mirovna konferenca, na kateri mora naša država ohraniti ves svoj prestiž, in na drugi strani zahteva najnovejši dogodki v sosednji kraljevini, da je vlada na braniku, da bo znala s svojo opreznostjo in mirnim razmo-

trivanjem braniti naše interese napram novemu fašistovskemu kabinetu, ki je nasproti nam popolnoma sovražno razpoložen. Interesi države in naroda zahtevajo torej, da se sedanja koalicijska nadalje ohrani, da je tako mogoče našo državo mirno in sigurno braniti pred vsako eventualnostjo. Kriza bi na drugi strani povzročila nepreračunljive posledice. Z ozirom na parlamentarni krogi splošno z velikim zanimanjem pričakujejo nadaljnega razvoja parlamentarne situacije. Ključ do te situacije pa je v demokratskem klubu, v katerem, kar je sedaj popolnoma gotovo in jasno, prevladuje struja Ljube Davidoviča, ki ima 45 do 50 iskrenih somišljenikov, dočim ima Pribeževičeva skupina največ 25 privrženec. Beograjska javnost naravno z nestrpnostjo pričakuje, kakšno stališče bo zavzel Ljuba Davidovič po povratku iz Prage napram sedanji koalicijski.

Jugoslovenske terjatve v starih kronah napram češkoslovaškim.

(Dopis iz poučenega vira.)

Čitatelj članka v jutranjih »Narodnih Listih« pod tem naslovom z dne 4. oktobra t. l., bodisi Jugosloven ali Čehoslovak, ki ne pozna natančno pravnega in resničnega stanja te stvari, bi mogel dobiti vtisk, kakor da bi se bilo na češkoslovaški strani, ako že ne vse, a vendar nekaj opustilo, kar se je imelo že zdavnaj zgoditi, da bi jugoslovenski upniki dobili nazaj svoje vloge iz dobe pred našo valutno ločitvijo, to je pred 26. februarjem 1919, in ne morejo razpolagati z njimi že četrto leto.

Zato je potreba za največjim poudarkom ponavljati to, kar se je od izdajanja naše naredbe z dne 1. aprila 1919, št. 167, Sb. z. a. n., na vse strani, torej tudi jugoslovenskim upnikom povedalo, da se s to valutno odredbo zabranjuje edino to, da se tuzemski račun, ki je nastal pred 26. februarjem 1919, ne sme izplačati v češkoslovaških kronah, ako je njegov lastnik 26. februarja 1919 bival na ozemlju bivše Avstro-Ogrske ali pa že v Češkoslovaški republiki. Tukajšnji račun se more izplačati takemu upniku kadarkoli v starih avstro-ogrskih kronah, to je nekolikovanjih kronah, in sicer v njegovi narodni valuti, to je na primer Avstrijskim in avstrijskih kronah, Poljakom v poljskih markah in Jugoslovenom v jugoslovenskih kronah ali samo v enakem številu, kolikor je račun izkazoval starih kron.

V teh izmenjavah niso bili torej sploh obseženi tuzemski stari računi, marveč so bili popolnoma prosti. Zato so mogli jugoslovenski lastniki starih računov razpolagati s svojim denarjem kadarkoli jim je bilo ljubo in ni jim bilo treba čakati do današnjega dne, toda niso smeli pri tem računati s češkoslovaškimi kronami. Ne bili bi prišli ob nič, ker bi ne bili prejeli nič manj nego so pri nas vložili, pa tudi nič manj, kolikor bi bili prejeli doma iz tamkajšnje vloge.

Ako kdo govori o svoji škodi, jo zamenja očitno z uteklim dobičkom, kateri izvira iz boljega kurza naše kro-ne proti njegovi valuti. To je razvidno najlepše iz tega, ako si predstavimo, da bi bila naša krona slabša od njegove valute. Gotovo bi nikdo ne bil hotel izplačati tukajšnjih računov v naših kronah, marveč v svojih.

In kako bi bili zadovoljni naši upniki v starih kronah v tujini, ako bi od tod dobivali vsaj odlomek češkoslovaških kron! Značilno je, da so nastali jugoslovenski računi pri nas bistveno šele v januarju 1919. ko ni bilo tudi manj

poučenemu vaš tajno, da polje Češkoslovaška v valutnem vprašanju svojo lastno pot in seveda ne v škodo svojega denarja. Kdor je torej pričakoval iz prehoda starih kron v češkoslovaško valuto dobiček, je prevzel nase tudi riziko, združen z negotovostjo ureditve češkoslovaške valute.

Tudi se ne sme prezreti, da so Jugosloveni začeli z žigosanim papirne-ga denarja šele po naredbi finančnega ministrstva z dne 25. decembra 1918 št. 1263, katero se je končalo 31. januarja 1919; s kolkovanjem po našem načinu so začeli šele 26. novembra 1919, katero se je končalo 15. decembra 1919.

Po naznačenem resničnem in pravnem stanju so bili tuzemski stari računi jugoslovenskim upnikom določeni samo za izplačilo v češkoslovaških kronah, tako da so mogli vsi, kateri so imeli dobiti pri nas iz svojih računov nekoliko-vane kro-ne, dosti prilike izmenjati jih doma v jugoslovenske kro-ne, katere smo jim tudi mi sami preskrbeli.

Pri vsem tem nismo razločevali možnosti, da se izplačajo tuzemski stari računi v češkoslovaških kronah, kazali pa smo pri tem na skupen dogovor, brez katerega ni bila in tudi danes ni pravno možna nikakoli razlika od naredbe z dne 1. aprila 1919.

Do takega ali le delnega dogovora je v resnici prišlo med nami in kraljevstvom SHS 2. novembra 1921., katerega je odobrila v vsem obsegu češkoslovaška vlada že 13. januarja 1922; toda pri tem je ostala nerešena oblika publikacije. Ta dogovor obvezuje obe stranki k seznanju terjatev in obveznosti, katere je češkoslovaška vlada odredila že 17. novembra 1921. (415 S. B.) ob ga izvedla v 14 dneh; statistično se more izdelati ta seznam v nekoliko dneh. Jugoslovenskim bankam, kakor tudi lastnikom starih računov je bilo dovoljeno poleg tega dogovora izplačilo 50 % v češkoslovaških kronah pod določenimi pogoji, katerih izpolnitev je zahtevala določeni čas; da bi jugoslov. banke mogle dobiti svoj denar takoj, so se izbrale češkoslovaške banke, da so otvorile kot dolžnice svojim jugoslov. upnikom posebne debetne račune do višine izmenjavljanih 50 % s starih računov in se zavezale, da obresti z debetnih računov ne bodo večje kakor so obresti starega kreditnega računa. Češkoslovaške banke so v resnici podale te debetne račune na dispozicijo jugoslovenskim bankam, katere pa so se jih v dosti manjši meri poslužile in tako zo-

pet opustile to priliko, priti do denarja. Jugoslovenska vlada je sprejela valutni dogovor z dne 2. novembra 1921 šele 8. marca 1922., obljubljenega seznama pa sploh ni podala. Kljub temu so češkoslovaške banke pripravljene izplačati 50 % s starih računov v češkoslovaški kronah, ali preden to store, zahtevajo pojasnila vsaj v nekaterih nejasnih točkah n. pr. zakaj se doslej ome-njeni seznam v kraljevstvu SHS sploh ni izvedel. Češkoslovaška vlada je pripravljena dovoliti izplačilo do 50 % za stare račune takoj, kakor hitro se reši-jo omenjena vprašanja in nekatere formalnosti.

POLITIČNE VESTI.

Vzmeniljenost v »Jutrovem« taboru zaradi zaupnih sestankov, ki jih sklicujeta dr. Ravnihar in urednik Pustoslemšek, je tako velika, da jim današnje »Jutro« posveča kar dve notici. Razumemo to vzmeniljenje, ker so si gospodje doslej pač domisljali, da bodo lahko nemoteno v kalnem ribarilu ter držali v zmoti in neinformiranosti vso ljubljansko napredno javnost. Pa ne pomaga nič, se bodo morali že navaditi, da bo slišati v Ljubljani tudi drugo plat zvona. Kar se tiče polemike pri »Mraku«, o kateri govorijo današnje »Jutro«, pa samo konstatiramo suho dejstvo, da je bil salon pri »Mraku« docela zaseden, da bi bil z udeležbo prav gotovo zelo zadovoljen celo dr. Kramer, ako bi bila takšna udeležba takrat, ko je kot ministar n. r. govoril na sestanku naprednega in gospodarskega društva za dvoraki okraj lanske leto. Sicer pa mimogrede ugotavljamo, da je bila prireditelj pri »Mraku« ne javen shod, marveč zgolj zaupniški sestanek, ki je imel zgolj ta cilj, da da podlago za ustanovitve volilnega in agitacijskega odbora v tem okraju. In ta smoter se je dosegel v celem obsegu. To naj gospodje uvažujejo.

Nov nemški list v Zagrebu. Iz Zagreba nam javljajo, da prične v kratkem izhajati v Zagrebu nov nemški list v zelo obsežnem formatu, ki bo namenjen pred vsem inozemstvu. Za urednika tega lista je določen bivši urednik »Marburger Zeitung« Rihard Watzlav, ki je bil svoječasno član uredništva dunajskega dnevnika »Die Zeit«.

Udeležba naše države pri slav-nostih v Bruslju. Dne 11. novembra odkrijejo v glavnem mestu Belgije v Bruslju spomenik neznanemu vojaku. Belgijska vlada je poslala naši vladi vabilo s prošnjo, da bi se i Jugoslavija udeležila teh svečanosti po posebnih deputacij. Beograjska vlada je sklenila, da se odzove temu vabilu in pošlje v Bruselj posebno odposlanstvo.

Naši pogoji za konkordat z Ita-lijo. Kakor smo že poročali, je ožji odbor za sestavo načrta za konkordat z Vatikanom svoje delo že dovršil. Načrt se predloži v končno odločitev širši komisiji, ki jo je imenovalo ministristvo zunanjih del. Beograjska politika posveča temu načrtu članek, v katerem naglašajo, da sta glav. pogoja, da se skle-ne konkordat z Vatikanom: 1. Uvedba staroslovenskega jezika v vse katoliške cerkve v Jugoslaviji, in 2. da se naši vladi prizna odločilen vpliv pri imenovanju katoliških škofov. Ako Vati-kan ne sprejme teh dveh pogojev, potem ne more biti govora o kakšnem sporazumu med našo kraljevino in sve-to stolico.

Aretacija na temelju mistifikaci-je. S Stajerskega nam poročajo: Prete-kli teden je bil neki drž. uradnik v nekem drž. zavodu blizu Celja na vsem

Iz tega spozna razsodni čitatelj, da jugoslovenski upniki v resnici niso mogli priti do svojega denarja s tuzemskih starih računov in katera izmed dogo-vornih strank je točneje izpolnila ob-veznosti, prevzete z dogovorom z dne 2. novembra 1921. Z vzajemnim obdol-ževanjem se pa gospodarska vprašanja v resnici ne razrešijo; ali v interesu resnice je bilo potreba odgovoriti na omenjeni članek, da bo jasno med na-mi in Jugosloveni, kakor to nedvomno zahteva naše skupno zlasti zaupno meddržavno razmerje.

lepem aretiran in z nasajenim bajonetom vpricho vseh ljudi odveden v celiske za-pore. Zgodilo se je to na ovađbo nekega kmeta in bivšega stražmojstra, ki nima z dotičnim uradom sploh ničesar opraviti, češ da je dotični uradnik po-neveril 93.000 K. Merodajni činitelji so seveda takoj drugi dan podučili drž. pravdnika, da je nasledel neki niti naj-manj rafinirani mistifikaciji.

Napad na poljsko delegacijo. Iz Varšave poročajo, da je bila v sovjetski Rusiji napadena in oropana poljska delegacija. Ko je prispela poljska reeva-kuacijska delegacija na postajo Brova-ry, je bil izvršen na vlak napad; ubiti 2 osebi, 5 oseb pa je bilo ranjenih. Poljski delegaciji so pokradli banditi ves ime-tek, sama delegacija si je komaj rešila življenje. Na protest delegacije je sovjetska vlada odgovorila, da se taki na-padi dogajajo pogosto.

Nemški fašisti. Iz Berlina poro-čajo, da na napadi komunistov, ki se vr-še v zadnjem času v Nemčiji, vzbudili misel o organizaciji fašistov. Cilj orga-nizacije je: preprečiti komunistični pre-vrat, boriti se za stavkujočimi itd. V fašistovski organizacije se vpisujejo di-jaki, bivši častniki, uradniki, trgovci in nametščenci različnih podjetij.

Refet paša o turškem nacionali-zmu. Novolimenovani turški komisar vzhodne Trakije Refet paša je poslal v Carigrad izjavo, v kateri pravi: Cutim, da turški narod, ki je vzel v roke nara-dno suvereniteto, lahko izvrši še velika dela. Pridobljena s tolikim trudom in mukami se čuva narodna suvereniteta kot svetinja. Prebivalstvo Carigrada, četudi je ločeno od Angore, je navduše-no za nacionaliste, kajti Carigrad je sr-ce, možgani, duša in luč velike domovi-ne. Brez Carigrada ni in ne more biti turčizma.

»Rote Fahne« ustaviljena. Na te-melju zakona o zaščiti države je šef po-litice ustavil komunistični list »Rote Fahne« v Berlinu na 14 dni. Vzrok te odredbe je napad na generala Grönerja, ki ga je priobčil časopis ob priliki pro-glasa na železničarje. Tudi shod želez-ničarjev je bil prepovedan.

Švice posodi Avstriji 20 milio-nov frankov. Švicarska vlada je sporo-čila sekretarijatu Društva narodov, da se Švice udeležijo pomožne akcije za vzpostavitev Avstrije, in sicer je pri-pravljena dati Avstriji 20 milijonov frankov.

Turški program za mirovno konferenco. Turški nacionalisti bodo za-htevali, da pridejo pred mirovno konfe-rencio ta-le vprašanja: 1. Dardanele in Bospor, 2. Carigrad, 3. kapitulacija, 4. varstvo manjšin med Grško in Turčijo, 5. Kurdsko ozemlje v Iraku; 6. neodvis-nost arabskih dežel, 7. bagdadska cesta, 8. avtonomija Makedonije s svobodnim jugoslovenskim pristanščem, 9. pridru-žitve zapadne Trakije s svobodnim pri-

stanišem Dedeagačem k Turčiji, 10. vprašanje Dimotike in Dedeagača kot dela vzhodne Trakije, 11. otoki anatol-skega obrežja in Dodekanes, 12. kontro-la turškega zunanega dolga, 13. repa-racije, 14. kalifat, 15. vrnitev štirih turških dreadnutov, ki jih je zaplenila Angleška pred vstopom Turčije v vojno. Kakor je razvidno, Kemal ni baš skro-men.

Delo narodne skupščine. Po po-ročilih iz Beograda bo narodna skup-ščina na svojem tekočem zasedanju predvsem razpravljala o tehle zakonskih predlogih: 1.) Zakonski načrt o oborožitvi. 2.) Zakonski načrt o orga-nizaciji vojske in o povišanju plač in draginskih doklad častnikov in podča-stnikov. 3.) Zakonski načrt o službeni pragmatiki državnih nameščenec. 4.) Zakon o vojni odškodnini in 5.) Zakon o invalidih.

Ljenta o zunanji politiki. V po-govoru z dopisnikom »Northern New-Service«, je Ljenta izjavil: Evropa ni dozorela za veliko revolucijo. Ni torej treba, da rešimo hitro evropska vprašanja. Čiherin dobro deluje v Varšavi, ko ustvarja ugodno atmosfero. Mi no-čemo nobenih neprijetnosti s Poljsko. Rusija in Poljska morata živeti v do-brih odnosih. Pravtako so nam potrebni dobri odnosi tudi s Francijo. Ru-sija in Francija sta dva naroda, ki bo-sta držala Evropo v ravnotežju. Angieška je, kot Rusija, azlatska država. Sporazum z Urquartom bi bil izvršen most za zblizanje z Angleško, žal da ga je preprečilo angleško stališče v orijentskem vprašanju. Jaz prav dobro razumem interese, ki jih ima Angleška v Dardaneleh. Ti interesi nimajo mo-ralne podlage, temveč so zgodovinski in sami po sebi dovolj naravn. Mi bi ne protestirali proti angleškemu sode-lovanju pri rešitvi turškega problema, če bi ne bili veliki nasprotniki anglo-skega stremjenja, da bi Anglija postala protektorica Turčije.

Izjava Trockega. Trockij je iz-javil te dni dopisniku »Manchester Guardian«, da je Lloyd George najbolj obsovažena politična oseba v sovjetski Rusiji. Vprašanje morskih ožin mora biti v bodoče rešeno tako, da bodo Čr-no morje lahko svobodno vporabljale vse države, ki leže na njegovi obali. Kar se tiče mogočega sporazuma z za-stopniki kapitalistične Evrope, je Rusija vedno pripravljena razgovarjati se raje z gospodo, kot pa z lakajji, raje s Stin-nesom kot pa s Scheidemanom, raje s Poincarejem kot z Društvom narodov.

Demisijska estonske vlade. Iz Re-velia poročajo, da je odstopila vlada Peta. ki je bila na krmlu od začetka obstanka Estonije kot samostojna drža-va. Vzrok demisijske vlade je razpad ko-alicijske stranke.

Boljševiška mornarica. Po po-slednjih poročilih iz Revelia so začeli boljševiki graditi v Kronštatu 12 mino-roscev, 4 križarke in 4 transportne la-dje. Ves material prihaja iz Nemčije.

Izgon židovskih družin iz Madžarske. Budimpeštanski list poročajo, da je bilo v zadnjem času 15.000 židovskih družin iz-gnanih iz Madžarske. Izgon izvaja policija z največjo strogostjo. Za dan 30. oktobra je povabljenih 5000 židov na budimpeštan-sko policijo. Med izgnanci so tudi ljudje, ki so igrali precejšno vlogo v madžarskem javnem življenju. Nekateri so intervjuirali pri ministrskem predsedniku Bethlenu, da bi si izposlovali preklic, toda ministrski predsednik se mora pohoriti ukazom »Društva probulajočih se Madžarov«.

Spominjajte se Družbe sv. Cirila in Metoda.

ga sina ter ga vprašala po vzroku trpljenja. Sin je omenil materi, da bi rad dosegel srečo, pa mu je za-prta pot do nje.

»Povej, sin moj,« mu je govo-rila »kako naj ti pomagam, kako odstranim vse ovire. Edino moje si na svetu, tudi življenje dam za tebe, saj bi bila tvoja sreča moj mir in pokoj.« Sina so zabolele te besede, šel je k svoji ljubljenci in jo prosil in rotil, da naj zahteva kar hoče, četudi biser iz dna morja, ali zvezdo raz neba, samo materi-nega srca ne. Odgovorila mu je: »Prinesi mi gorko srce svoje mate-re, da ga zaužijem, ker le tako bom večno mlada, večno lepa. Če ne sto-riš tega, hodi, ker bom dala roko in srce drugemu.« Mladenič je šel domov, zabodel mater, izrezal srce in ga položil na roko, da ga nese kruti deklici. Na potu se je izpod-taknil, padel in bolestno kričnil.

»Kaj te boli, kaj si se hudo ra-nil?«, se je skrbipolno, ljubeče in mi-lo oglasilo gorko, krvaveče ma-terino srce...

O, zlato materino srce, ti vse odpuščajóče...

In dalje, tam ob leni reki, ki oklepa mesto, je živel ribič Dolomit s svojo ženko Solno. Umrli je, ko je dala življenje svoji hčerki. Ribič Dolomit je zagrebel svojo že-

no in zasadil na svežo gomilo rožo-gartrožo. Globoko v zemljo je raz-vijala korenine prav v srce mlade matere, ki je v bolečinah zapustila milo dete in rožogartroža je rastle iz materinega srca. Kadar je Dolo-mit pribrodil domov, je šel v koč po svojo hčerko, jo dvignil na krep-ke roke in nesel k gomili svoje žene.

Zavonjala je roža, rožogartro-ža, razprla svoje cvetove in po-zdravljala. Deklica je krtila z roči-cami, stiskala drobne prstke v pest in glaskovala ma-ma.

In roža je vztrepetala, polni cvetovi so se temnejše pordečili in stisnili, iz njih sredine pa so kap-ljale težke krvave kaplje in biserna rosa.

O, sveto materino srce, še v grobu krvaviš in plakaš bolečine nad zapuščenim otrokom, ko te kli-če in zove ma-ma-ma.

Nočna vasaovka je položila peščeno uro na okno.

Zadržala se bom pri tebi, do-ker zopet ne pade zadnje zrnce, povedati imam še marsikaj in če te je še strah in groza, zatisni oči. V tej hiši, prav v tej sobi, je živela žena s hčerjo, unukinjo in unukom. Vse življenje ji je bilo en sam te-žak križev pot, brez vsake postaje v odpočitek. Prejadrala je morje

trpljenja, gorja in hudega. Od zibel do groba jo je spremljala nesreča in bolečina. Ta žena je bila dobra, blaga, plemenita. V veri in v mo-litvi je iskala tolažbe in utehe, saj je vera sveta vez, ki spaja človeka z Bogom, zemljo z nebom, čas z večnostjo; iskrena molitev pa je angelska lestva, po kateri stopa du-ša do samega nebeškega prestola. In ravno so se ji bližali mirni, sreč-ni dnevi, da bi se odpočila v zado-voljnosti, pa je prišel čas, kakor je bilo zapisano, da se ji stečejo dnevi življenja. Hči in unukinja sta po-zvali zdravniki bolni materi. Toda, kar je določeno in zapisano, do te ure boš in niti trenutka dalje, proti temu ni nobene vede in znanosti, ki bi zavrnila in ubranila potek in konec. Žalost, obup, skrb se je na-selila v to sobo, bili so strašni dne-vi in grozne noči. Hči in unukinja sta grebala po spominu in učenih knjigah, kje so vendar tiste plani-ne, kjer rastejo čudodelne rože, ki vsebujejo moč za oslabele telo, kje je tisti studenec s čudodelno vodi-co, ki vlije zdravje izmučeni ma-teri, kje so zdravila s čarovno moč-jo, da ohranijo življenje? Križem sveta bi šla, po trnju, po ostrem ka-menju, prebreda bi reke, prepla-vala morja, samo da bi podaljšala materi življenje. Toda zaman, jaz

sem že bila blizu, stopila sem v to sobo in ti, dekle, si začutilo in za-slutilo moj prihod. Stekale so se ure življenja ženi-mučenci in zla-temu materinemu srcu je bilo uka-zano: stoji! Zvijala si se bolečine; s poljubom si zaprla materina usta, unukinja njene trudne oči in za-dnja solza je spolzela po vsem licu. Pozno v noči je to bilo in vedve sa-me v samotni hiši z mrtvo materjo in nikjer nikogar, ki bi položil iz-mučeno telo na mrtvaški oder. Ka-ko vama je bilo tisto grozno noč, ko sta se dotikale zadnje toplote preminule in ji pripravilo zadnje ležišče, to vem jaz, ker sem bila z vama — mrtvaška straža. Dolge so bile ure do prvih žarkov dneva in meni je bilo težko tisto noč, ko sem videla toliko žalosti in brezmejnega gorja, čutila sem vso vajino veliko ljubezen do pokojne. V svitu sveč je spalvala mati, krpile so jo vaji-ne solze, duh materin vaju je ob-jeval in blagoslavljal in še mrtva-usta so šepetala in še mrtvo srce je govorilo besede o ljubezni, ki sega preko smrti. Težko mi je bilo, da sem pretrgala nit življenja tisto noč tako blagi materi, toda poslanka božja sem in izvršujem le večni ukaz.

Danes sem spremljala procesi-je na grobove. Na očeh žalost, na

ustnih žalostno besede, a v srcu lju-bezen, ki je večna. Vsi potresajo cvetje na grobove, prižigajo luči, a pokojni so ta dan in to noč z vami združeni in tudi mati tvoja je s teboj, in koliko je grobov, zapušče-nih in skritih! Oko jih ne doseže, misel jih ne najde, a doseže jih ljubezen.

Zrnca padajo, moj čas prihaja, poslušaj še besede o sveti zemlji, ki je trikrat sveta, ker je polna gro-bov in poškopljena s krvjo juna-kov. Takrat je to bilo, ko so se združili pečati, ko je bil pretrgan pergament miru, nabrušen meč, na ravnan top. Solčno nedelje je to bilo, zašumelo je, zakipelo v dušah in srce je poglano gnjev in sovraštvo v pest in oko. Težke ure so bile, ko so odšli ponosni možje in stasiti fantje na krvavi ples.

Vlaki so drdrali in nosili cvet naroda, ki je pozdravljale bele vasi, zoreča polja, zelene doline in visoke planine. Oko se je oziralo v nebo, prisega in beseda je segala nad ob-lake: nebo, odpri se, da čuješ, vidiš in sprejmeš vsako kapljo naše srč-ne krvi, da maščuješ morilce, ko pride ura in dan. Odprl se je vul-kan in bruhal pogin. Na vseh stra-nah neba sem bila in kosila in uni-čevala, a najstrašnejše je bilo tam dol, kjer se je vila strma pot na

GOSPODARSTVO.

Češkoslovaška-jugoslovenska skupnost.

Iz razgovora g. Plavšiča z dopisnikom »Prager Presse« glede valutnega vprašanja. Urednik »Prager Presse« je imel priliko se razgovoriti s pomočnikom ministra financ g. Plavšičem o naši valuti. Plavšič je pri tej priliki podal tele misli: Mala antanta je danes v Evropi priznan politični faktor in za ureditev srednjeevropskih vprašanj neprecenljive važnosti. Da pa se ta politična važnost stalno okrepi, mora Mala antanta postati gospodarski faktor, ki naj tudi v gospodarskem oziru nastopi kot enota napram ostali Evropi. V to smer morajo preiti vsa naša stremjenja na polju gospodarstva in trgovine.

Jugoslavija je dežela, ki izvažala lahko velike množine agrarnih pridelkov, ki bi se lahko v največjem delu konsumirali v Češkoslovaški. Nasprotno potrebujemo mi zelo veliko industrijskih izdelkov, katere bi lahko po večini dobavljala češkoslovaška industrija. Zato je treba polskati pravi temelj, da dosežemo v skupnem delu gospodarsko ravnovesje. Samoobsebi umevno bode taka gospodarska skupnost v tej smeri le tedaj imela svojo stalno vrednost, če se stanje obeh valut stabilizira. Kajti le tedaj se utegneti medsebojni promet in blagovna izmenjava razvijati na zdravem temelju. Zato delujemo na stabilizacijo dinarja, da ga dvignemo na gotovo višino in tu obdržimo. Na ta način upamo doseči relacijo med obema valutama. Tako pospešimo čvrstejšo blagovno izmenjavo, katere posledica se pojavi v oživiljenju gospodarstva. Stikov in ob pravem času pridemo k vzpostavitvi gospodarskega programa, ki bi imel tako v gospodarskem kakor v političnem oziru svoj veliki pomen za Malo antanto. Na obeh straneh imamo največji interes, da si medsebojno pomagamo.

Na vprašanje v kakšni obliki Češkoslovaška lahko podpira svoje zaveznike v njihovih namerah, je odgovoril g. Plavšič: Za naš dinar potrebujemo v inozemstvu centralo, ki bi zanj skrbeli in Praga bi bila po našem mnenju za tako centralo najprimernejše mesto. Pripravljeni smo za češkoslovaško krono v svrhu medsebojne trgovine preskrbeti primerno in pravilno središče in se zato tudi pripravimo.

O razvijanju dinarskega kurza je Plavšič povdarjal tele svoje nazore: Upamo, da naš dinar sedaj v najkrajšem času stabiliziramo na tečaju 11 do 12 cent. curiške relacije. Hoteli smo ga v početku stabilizirati na nižjem tečaju, ki bi odgovarjal efektivni notranji vrednosti dinarja. Le tej bi odgovarjal kurz 9 cent. Ker pa je deflacija cen zavzela presenetljivo hitre dimenzije, se je radi tega notranja vrednost dinarja dvignila hitreje nego smo pričakovali. Lahko tedaj preidemo k višji stabilizaciji, pri čemer že upoštevamo višino, ki jo prenese naša industrija, da ostane zmožna konkurence. Upamo v naslednjem letu dvigniti dinar na 15 do 16 centimov, kadar rešimo vsa vprašanja uvoza in izvoza, kar upamo doseči z novim gospodarskim programom. Plavšič je na to izjavil, da je našel v Pragi za ta svoj program povsod splošno razumevanje. Naša akcija za skupno delovanje utegne v polni meri uspeti tembolj, ker je češkoslovaški finančni minister dr. Rašić sam svoječasto že v Genovi s fin. min. Kumanudič obravnaval sličan načrt in vlada sedaj ugodna dispozicija, ko je Rašić zopet finančni minister, ker on vse te načrte gotovo izvede do konkretnih rezultatov. Glede češkoslovaškega posojila Jugoslaviji, je Plavšič opozoril, da zanj oblika blagovnega kredita ni prava. Vsekakor bi imelo posojilo, ki naj pripomore k stabilizaciji naše dinarja, lažje uspehe v prostem trgovinskem prometu, ker bi medsebojne trgovske stike omogočilo in uspešno podpiralo.

NOVO UMETNO DUŠIKOVO GNOJILO.

K umetnim dušikovim gnojilom prištevamo danes lahko tudi amonijakalno vodo. Pridobiva se v plinarniskem obratovanju. Sedaj se v uporabi ta odpadni produkt v večjih plinarnah za proizvajanje amonijaka in amonijevih soli ali pa ostane neizrabljen in gre v zgubo, zlasti po vseh manjših plinarnah. Že več let oddaja v Nemčiji nekaj plinarnih poljedelcem surovo amonijakalno vodo 30 Baumé (1,5% amonijaka), močno kot gnojilo. Vendar se je šele v zadnjem

času dognala prava koncentracija amonijakalne vode, da polje dobro uspeva. Ker vsebuje surova amonijakalna voda (amonijevica) mnogo rastlinam škodljivih snovi, se poskusil dolgo niso posrečili. Šele, ko je frankfurtska delniška družba nemških plinarov zbrala izkustva raznih poljedelcev, se je našel pravi način gnojenja s tem odpadnim produktom. Danes je v Nemčiji to gnojenje že tako razširjeno, da mnoge plinarne niti več ne morejo zadostiti povpraševanju po amonijevici. Po dosedaj napravljenih poskusih je amonijevica boljše dušikovo gnojilo nego gnojica, ker daje pri pravilni uporabi večjo žetev. Posebno paznjo se mora obratovati na koncentracijo surove amonijevice. Amonijevica v koncentraciji, kakor se proizvaja v plinarnah, zamori vse rastline. Je torej najboljšo sredstvo za čiščenje prostorov, kjer so rastline, posebno ako se je gnojilo v vročih dneh, v naslednjem. Za gnojenje različnih rastlin je potrebna tudi različna koncentracija. Za travnike se je najbolje obnesla koncentracija, katero dobimo, ako en del amonijevice razredčimo s 5 deli vode. Zelo dobro se je obneslo to gnojenje na travnikih, poračunanih z m. h. m. Ne le, da je mah izginil, tudi košnja se je zboljšala za 20%. V splošnem se gnojil v jeseni in sicer predno zapade sneg, torej v hladnih oblačnih dnevih. Pri nas so se napravili poskusi s tem gnojenjem le v Zagrebu. Voda mestne plinarne je gnojila z najlepšim uspehom travnike mestne občine. Žeteli je le, da se kmetski krogi začno zanimati za ta način dušikovega gnojenja. Za ljubljansko plinarno pridejo v prvi vrsti v poštev kmetovalci iz ljubljanske okolice. Mestna plinarna oddaja lahko strankam vsako množino amonijevice in vsa potrebna navodila za ta način gnojenja.

Josip Lončarič:

K anketi v Bakru in Sušaku.

Paralelno z zgradbo bodoče železniške zveze z morjem moramo brez vsega dvoma urediti tudi prago Grosuplje — Kočevje. Znano je, da je svojčas bila ta praga zgrajena kot vicinalna železnica in da je treba to prago preurediti v prvotno prago. Slehern projektant ene ali druge proge se ima tedaj pečati tudi z adaptacijo te proge, z nje preuredbo. Predložiti mora predvsem projekt in strokovnik teh preureditev in dopolnilnih del. Saj se imajo zlasti preurediti obstoječi kolodvorji na glavni progi. Predvsem pa je potreben spoj morja z glavno prago! To svojo trditve hočem tudi utemeljiti. Odkar sem podjetništvo opustil, bavim se že peto leto intenzivno z lesno trgovino in z lesnim izvozom iz Gorskoga Kotara. Upam, da sem tedaj kompetenten, razjasniti to vprašanje. Glavna prvotna proga praga Zagreb — Sušak ima dobro prometno kapaciteto. — Vsi v mirnem času jo je imela, ko je vozilo po njej do 40 tovornih vlakov na dan. Seveda se je v predvojni dobi vršil promet na Reko. Delto in na Brajdico. Vsega tega mi danes nimamo. In vzpričo zadnjih dogodkov v Italiji naše upanje na skorajšnje redne razmere ni prav nič upravičeno. Preostaja nam tedaj eventualno le Brajdica. Dandanes je Sušak še okupiran in mi ne moremo še v Brajdico, ker je teritorij Sušaka. Tako smo prisiljeni danes izvažati edino le čez postaje Plase in Bakar. Čez Plase gre nekaj malo prometa za Cirkvenico, večji del pa v Kraljevo in Bakarac. Čez postajo Bakar se pa promet razvija za mesto Bakar skozi Bakarsko lukvo v Dalmacijo in v inozemstvo.

Postaje Bakar in Plase niso bile zamišljene in urejene za veliki promet. Če pride danes na eno teh dveh postaj 20 do 30 vagonov, se promet že obustavi, ker te postaje ne morejo zmagati večjega prometa. Radi tega se mora tedaj na Škriljevo, to je tik postaje Bakar, urediti velik prometni kolodvor, da bi odgovarjal velikemu prometu, ki se s slovenskimi eksportom seveda še

podvoji ali potroji. Če nam tudi sčasoma Brajdica pripade v uporabo, moramo vendar računati s tem, da pride na Brajdico sušaki kolodvor z vsemi zgradbami, ki in kakor jih zahteva naš izhod na morje. Računati moramo, da je treba prirediti te obsežne zgradbe za velika skladišča, za stanovanja, za naš punto franko, za naše carinarnice, za železniške kurilnice itd. itd. Več nego potrebno je tedaj, da pred Sušakom — v Škriljevo ali pa v Drago uredimo svoj takozvani ranžirski kolodvor. Brajdica kot taka je bila dosedaj samo skladišče lesnih trgovcev. To skladišče tedaj za lesni promet popolnoma izgubimo. In kako hočemo mi svoj največji eksportni predmet, ki obenem potrebuje največ prostora za svoja skladišča — kako hočemo naš les eksportirati in z njim manipulirati? Vsak pameten človek mora uvideti, da potrebujemo iz glavnega kolodvora še posebno železniško zvezo z lesnimi skladiščem, ki je moramo tudi še urediti. Obstojata projekta, da se postaja Bakar — Škriljevo nad mestom Bakar čez Kostreno — Sv. Lucija veže z Martinščico, kjer bi se imela napraviti luka za lesno trgovino. Obstojata pa tudi dva projekta, da se izgradi železnica iz Bakra — Škriljevo v ostale primorske luke: Kraljevo, Cirkvenico, Selce, Novi Senj. Te poedine luke — se nameravajo, take kakor so, uporabiti za izvoz.

Opravičeno je tedaj, če trdim, da se morajo v istem času, ko se bode zgradil železniški spoj Slovenije z morjem, urediti vse ostale potrebe, katere naj jamčijo, da bode promet in izvoz vršil v uspešnem redu.

Nočem se baviti z zgradbo železnice, katere bi imele spojit Slovenijo z morjem. Lahko bi o tem napisal cele knjige. Slovenija hoče, da pride s svojimi izvozom po najkrajši in najprimernejši poti do morja. Širši javnosti bode, kakor čujem, v prvi polovici meseca novembra t. l. dana prilika, da se izjavi na anketi, ki se ima vršiti v Bakru in Sušaku. Tja bodo povabljeni tudi vsi strokovni krogi Slovenije, da razložijo svoje misli o tej stvari. Smoter ankete je solidarno skupno delo Slovencev in Hrvatov na vztrajenju prepotrebne železniške zveze. Ne prisvajam si odločitve o tem in izjavljam, da se rad pokorim večini. Eno pa vem: Če imamo še kaj narodnega ponosa v sebi, potem ne smemo z našimi težko zasluženimi kronami podpirati one, kateri z bičem krvavo mučijo naše brate in sestre. Če hočemo, da se na zdravi trgovski podlagi razvijamo, moramo zatajiti vse malenkostne lokalne interese, moramo se uidejiti v eni enotni poslovni misli, katero pa moramo dobro in globoko proučiti predno jo izvedemo.

Op. ur. Že v svojem poročilu o Brodskem zborovanju smo izjavili, da odsej v našem listu principijelno ne moremo in tudi ne bomo več razmišljati o posameznih projektih bodoče zveze z morjem. Nihče nam ne more po skromnem našem prepričanju očitati, da smo doslej zanemarjali to važno, pa tudi obdobju poglavje in vprašanje. Se manj pa bi zaslužili katerikoli očitek pristranskosti postopanja. Saj smo vedno vztrajali na objektivnem stališču, češ da imajo končno odločiti o vseh teh problemih, v kolikor še niso rešeni, s primernim upoštevanjem strokovnih mnenj in nasvetov — naša najvišja pristojna oblast. V kolikor se je tudi g. avtor dotikal tega od nas drugim pripuščenega vprašanja, morali smo njegova izvajanja le iz principijelnega razloga omejiti in izpustiti. Tembolj hvaležni pa smo g. Lončariču izkušnemu praktiku v železniških zgradbah, za njegova ostala vevestvarna navodila in razmišljanja.

BILANČNO STANJE NARODNE BANKE

dne 22. oktobra 1922.

Aktiva:	
1.) metalna podloga	422.792.958,27 Din.
2.) posojila	1.580.997.412,88 »
3.) prejemki od države	4.567.358.803,02 »
4.) vrednost drž. domen	2.138.377.163, — »
Skupaj	8.709.526.377,17 Din.

Pasiva:	
1.) vplačana glavica	17.366.300,00 Din.
2.) rezervni fond	2.199.823,92 »
3.) novčani v obtoku	5.102.771.815,00 »
4.) razne obveznosti	1.388.894.948,91 »
5.) državni kredit	2.138.377.163,00 »
6.) saldo raz. račun.	59.916.286,34 »
Skupaj	8.709.526.377,17 Din.

— g. Cene manufakturnega blaga. Pišejo nam: Hrvatski listi poročajo, da so jele znatno padati cene manufakturnega blaga v Zagrebu. Koliko je na tem resnice, je težko dognati. Delstvo je, da stane danes tino angleško sukno, ako ga danes trgovci nabavi najslabše kakovosti 6—7 šilingov, srednje kakovosti 15—16 šilingov, fine kakovosti pa 20—21 šilingov. Pri tem seveda ni vračunana carina in drugi stroški. Koliko potem stane blago trgovca smeja, si lahko vsakdo izračuna. Fini češki flanel stane 12—14,50 Kč, v parilih pa od 17—19 Kč, takisto brez carine. Flanellet barhent za spodnje perilo stane 4—10 Kč. To je na-

bavna cena pri tvorničarju. Ako prištejemo k temu še transportne stroške in carino ter preračunamo češkoslovaške krome v jugoslovenske, dobite pravo nabavno ceno, iz katere pa sledi, da cene železnice še niso začele padati.

— g. Dimnikarski tarif. Vlada je svoječasno izdala ta-le maksimalni cenik za dimnikarska dela v Ljubljani, Mariboru, Celju in Ptuj. Za enkratno ometanje: 1.) od odprtega kuhinjskega ognjišča 6 K, 2.) navadnega dimnega dimnika: a) v pritličju 4 K, b) v vsako nadaljnje nadstropje 1 K 20 v; 3.) dimnika ali valjastega dimnika: a) v pritličju 4 K, b) za vsako nadaljnje nadstropje 1 K 20 v; 4.) štedilnika z enim kotičem in eno pečico (vštevši dimno cev do 1 m dolgotosti) 6 K, 5.) štedilnika z enim kotičem in dvema pečicama (vštevši dimno cev do 1 m dolgotosti) 8 K; 6.) štedilnika v večjih gostilnah, kavarnah itd. (vštevši dimno cev do 1 m dolgotosti) 12 K; 7.) štedilnika v zavodih in hotelih (vštevši dimno cev do 1 m dolgotosti) 24 K; 8.) male železne peči (vštevši dimno cev do 1 m dolgotosti) 2 K 80 v; 9.) srednje velike železne peči (cev do 1 m) 4 K 20 v; 10.) velike železne peči (cev do 1 m) 6 K; 11.) izvanredno velike peči (cev do 1 m) 7 K 20 v; 12.) cevi od vsakega metra 1 K 20 v; 13.) navadne lončene ali švedske peči (skupno s cevjo do 1 m dolgotosti in zamazanjem) 13 K 20 v; 14.) velike kot pod točko 13.) omenjene peči 17 K; 15.) malega aparata za centralno kurjavo 30 K; 16.) srednje velikega za centralno kurjavo 45 K; 17.) velikega za centralno kurjavo 60 K; 18.) cevi v steklenih in smelinskih sušilnicah za 1 m 3 K; 19.) pekovskega dušila 2 K 20 v. — Za enkratno ometanje: 20.) prolaznega dimnika 15 K; 21.) ruskega ali valjastega dimnika 9 K; 22.) dimne cevi 7 K 60 v. — Za enkratno ometanje: 23.) malega kotila v zasebnih hišah 1 K 60 v; 24.) srednje velikega v zasebnih hišah 3 K; 25.) velikega v zasebnih hišah 4 K 40 v; 26.) prolaznega dimnika v pekovskih obratih (vsakihi 14 dn) 6 K; 27.) ruskega kot pod točko 25.) omenjenega dimnika 4 K 40 v; 28.) malega kotla v pivovarnah in tovarnah 60 K; 29.) velikega kotla v pivovarnah in tovarnah 105 K; 30.) izredno velikega v pivovarnah in tovarnah 150 K; 31.) za predelovanje in snajenje novih dimnikov 8 K. — Za enkratno snajenje: 32.) malih kanalov v pivovarnah 45 K; 33.) velikih kanalov v pivovarnah 75 K. — Za enkratno ometanje: 34.) tovarniškega dimnika do višine 20 m 60 K; 35.) tovarniškega dimnika do 30 m 75 K; 36.) tovarniškega dimnika do 40 m 90 K. — Za enkratno snajenje: 37.) kurilnih cevi pri parnih kotlih: navadne velikosti do 40 m 38 K, do 60 m 48 K, do 100 metrov 75 K; 38.) v nočem času od 1. aprila do 30. septembra od 20. do 5. ure ter od 1. oktobra do 31. marca od 18. do 6. ure se zvišajo cene cene za 50%; 39.) za delo ob nedeljah in praznikih se zaračuna k gornjim cenam še 50%.

— g. Urad »Ljubljanskega velikega somnla nam je poslal izvod uradnega kataloga II. ljubljanske veleposrednice. Sporoča ob enem, da je letošnja prireditev v vsakem oziru zelo dobro izpadla. Z veseljem smo sprejeli to uradno vest in želimo iz vsega srca, da nam bodočnost prinese vedno večje uspehe na polju procvitaločega našega gospodarstva, ki se naj krepko in zdravo dviga od semnja do semnja.

— Zdržna banka v Trstu (prej Hrvatska štedilnica) ponuja svojim upnikom sedmiskim potom poravnava na podlagi 25%. Banka je prišla v težko vseh spekulacij svojega ravnatelja Berkoviča, kateri je z bankinim denarjem spekuliral na polom dinarja, Berkovič je pobegnil. V prvem bilu je tržaško italijansko časopisje zagnalo velik krik; sedaj pa molči, ker je ravnatelj Berkovič pripadel k italijanskim nacionalističnim in fašistovskemu krogom. Upniki banke so skoraj izključno Slovenci in Hrvati, posebno Dalmatinci. Nekatere jugoslovenske banke so angažirane z večjimi svotami.

Nazadovnje tržaške trgovine.

Znano je, da je tržaška trgovina v zadnjih dvajsetih letih pred vojno stalno in rapidno napredovala. Višek je dosegla leta 1913.; v tem letu se je celokupni izvoz in uvoz povzpeli do lepega števila skoro 62 milijonov stotov. Tekom vojne je bilo gospodarsko življenje vsled splošnih razmer in posebno tudi vsled antantne blokade popolnoma paralizirano. Po sklepu premirja se je splošno pričakovanje, da bo trgovina doživela nov razmah, deloma uresničilo v letih 1919. in 1920. Toda gospodarska načela so kmalu prišla do veljave in kriza povojne dobe je obdobju pritisnila z vsemi svojimi polaji.

Povojni promet Trsta se izražal v sledečih številkah: leta 1919. je dosegel izvoz in uvoz 28.574.314 stotov; leta 1920. je opazovati celo mal napredek, namreč 31.068.267 stotov, leta 1921. pa že znatno nazadovanje, namreč 28.030.854 stotov. V letu 1922. je tendenca k nazadovanju še bolj ostra. To izhaja iz splošne slike, ki jo nudi Trst. Izhaja tudi iz števil, ki so dosedaj na razpolago. Promet v prvem trimestru 1922. je dosegel le 6.208.042 stotov napram 7.868.461 stotov v odgovarjajoči dobi leta 1921.

Razlogi za to nazadovanje so dvojne narave: mednarodne in notranje. Naravno zaledje Trsta je obuhajalo in ne more plačevati surovin. Nova politična konstelacija je usmerila mnogo važnih gospodarskih središč tega zaledja napram severnim lukam, ki se zraven še lahko ponašajo z ugodnejšo zemlepisno lego. Nizki tečaj krome in marke na-

pram liri pospešuje orijentacijo proti severu, ker so prevozne in pristajniške pristojbine nerazmerno bolj nizke. Tudi se je nekdanje zaledje Trsta skrčilo, ker so mnoge pokrajine kakor Galicija, Sedmograška itd. prišle v popolnoma novo in ugodno gospodarsko območje in so pri sedanjem stanju političnih mej za Trst izgubljene. Obilica političnih mej otežuje in zavlačuje prevozo; v tem oziru so severne luke, ne glede na vodne ceste, v mnogo ugodnejšem položaju. Važni trgovski stiki z ruskimi lukami so popolnoma nehali a vojne v Mali Aziji so obdobju zaledja tudi levantsko trgovino. Razne vedno menjajoče se prevozi izvoza in uvoza, kontrolna politika, ki jo izvajajo vse države, večna politična napetost z Jugoslavijo, zaščitni ukrepi, s katerimi podpirajo nasledstvene države domačo industrijo, to vse je vplivalo uničujoče na tržaško trgovino. S temi potežkočami se Italija neprestano bori in volja, da bi se te potežkoče premagale. Je prišla do izraza v nastopih Italije na konferencah v Portorose, v Genovi, v Benetkah, pri akciji za pomoč Avstriji in drugod. Uspehi niso bili veliki, a vidni sedaj sploh še niso. Naravno je, da bo Italija tudi v prihodnjih letih skušala s trgovinskimi pogodbami in dogovori premagati obilne potežkoče mednarodnega značaja, pri splošni potrebi in dobri volji je gotovo pričakovati, da bo imela upoštevanja vrednih uspehov, toda preteklo bo mnogo let, predno boobčutil Trst sadove teh naporov »na svoji lastni koži«.

K omenjenim potežkočam se pridružujejo različni nedostatki notranje, specifično tržaške narave. Predvsem so pristajniški in tržni stroški, ne glede na valuto, ogromni. Tržaška javna skladišča, ta velevažni čimtelj v gospodarskem življenju mesta, so primorana zahtevati visoke pristojbine, da vzdržijo svojo bilanco v ravnovesju. Tu trka na vrata vprašanje državne podpore, za katero pa se vlada dosedaj ni še odločila. Isto vprašanje državne podpore je tudi aktualno pri paroplovnih družbah, katere imajo visoke stroške za režijo in prevoz, obenem znatno reducirane prevoze, ki podpirajo tarifam, ki se ustanavljajo na mednarodnem trgu. Škodljivo za tržaško trgovino je tudi, da manjkajo sedaj posebna skladišča za gotovo blago, kakor n. pr. za sladkor. Zelo neugodno vplivajo tudi politični spopadi in štrajki, ki ne samo odtegujejo delavne sile vsakdanjemu delu, ampak tudi spodjedajo v inozemstvu zaupanje in moralni kredit tržaške luke. Izmenjava kron je obdobju pristrigla tržaški kapital a obotoavljanje vlado, ki ni še uredila vprašanja predvojnih in vojni obveznic, je pogubonosno in skoraj nerazumljivo. Tudi železniške pristojbine so previsoke in vplivajo neugodno na trgovino toliko čez mejo kolikor v okviru mej. To se obdobju posebno pri trgovini s kavo. Zaščitne tarife, ki jih je bila uvedla Avstrija, so bile napravile pred vojno iz Trsta eno glavnih evropskih tržišč za kavo. O tem danes ni niti govora več.

Na tem polju, tihočem se notranjih potežkoč, čakajo Italijansko vlado obširne in velike naloge. Treba bo mnogo truda, mnogo časa, mnogo denarja in mnogo boja z beneškim, milanskim in genovskim kapitalom, predno bo krenilo na bolje. —po.

DOPISI.

— MARIBORSKI OBČINSKI SVET IN KLERIKALCI. Pišejo nam: Od posebnih strani se nam poroča: Po zadnjih poročilih iz Maribora, se je občinski odbor vendar razvzel in po več ko enoletni dobi prešel iz študiranja v odskoki na prvo resnično delo. Sklenili so zopet nekaj novih davkov. Kar se tiče novih davkov, je občinski odbor v Mariboru pravica kovačnica; v tem oziru se mu mora priznati, da je na ravnanje — neumoren. Eden zadnjih sklopih davkov (na nezadana stavbišča) je ravno za Maribor tako krvavo potreben, da se le šudimo, da so ga mestni očetje želj zdej privlekli v svojo davčno kovačnico. Po našem mnenju namreč bi naj bil to prvi davek že ob začetku vladnih komisariatov, vsaj pa takoj, ko je g. Gradar prevzel redno poslovanje občinske posle. Uverjeni smo, da bi bil Maribor radi tega davka že nekoliko obogatel na novih stanovanjih, obubožal na škandaloznih podrtijah po glavnih ulicah, gotovo pa bi bil stanovanjski stavbeni fond že tako podprt, da bi že njegov konto lahko dobil posojilo za nadaljno stanovanje sko gradbeno akcijo. Nobeno naših mest nima namreč toliko nezazidanih stavbišč, kakor jih ima v gradbeni akciji malomarni Maribor. — Ker so listi o tem novem davku že izbrpno poročali, se ne spuščamo v podrobnosti to občinsko sejo v Mariboru. Ampak nekaj važnega izvezo iz teh poročil, nekaj, kar zna tudi Ljubljano baš ob tem času interesirati. Namreč stališče SLS komunalne politike. Pričo te zadnje sejo zatrjujejo, da jih je nastop dr. Leskovarjeve alije dr. Korošičeve stranke naravnost podpiral. Po našem mnenju, pa se je le te stranke pri tej priliki le to pripetilo, kar se mora vsaki stranki pripetiti, ki hoče monopolizirati in pod svoj program spraviti vsa al po naravi in bistvu izključujoče nasproti ja. Govorimo konkretno, SLS je dobro

oro Kalvarijo. Tam nsem morila in uničevala jaz, tam so morile krvoločne hijene. Ubile so vsakogar, ki se je oglašil v svojem materinskem jeziku. Ah, sladki materin! glas! Tako je lep, da je samo Bog lenši, ki ga je ustvaril in samo naroda krasnejši, ki ga je očeval.

Ponosne matere so dojile svoje otroce z mlekom iz svojih žil, ki so bile nasičene sovraštva do dušmanina, ki je grabil njih sveto zemljo, tentail njih rodno grudo in pljuval na njih sladko govorico: pij, dole, a, ko doraseš, maščuji, maščuji! Pa je prišel Herod in dal povelje, pomoriti vse doječe matere in drobno deco, toda matere so branile in branile svoje plodove, seme in mlade, kot brani levinja svoj zrnol. Sila in moč hijen je postala močnejša, kot bran žen. Zgrabili so spoče in jih odganjali na morišča. Takrat sem se zagnila s črno koreneno... Obupni krik mater in mli plač nežne dece je meni rezal hrti, a zverinske hijene so se na lalele in napale ob misli in delu, da izgine junaški rod...

Zagrmelo je in jeklo se je zapicilo v materina prsa, in njih pa

je brizgnila kri, pomešana z mlekom in oškropila vso zemljo, ki je postala trikrat svet oltar materinske in domovinske ljubezni in božja pot vseh svetih grobov...

Ta sveta kri doječih mater, prepojena z mlekom, in kri nedolžne dece je krikala in vpila v nebo po maščevanju...

In Bog je čul in videl ta veliki petek trpljenja, za svobodo se boječega in umirajočega naroda in zadonelo je širom zemlje: »Dopolnjeno je!«

Prišla je velika noč, dan vstajenja. Vstal je narod teptan, izbičan, izmučen, izkrvavljen.

Kar je zapisano, potrjeno, povečano na gori Kalvariji, pa naj bo ta kjerkoli, to ostane in velja za danes, za jutri, za vekomaje...

Zadivjal je veter, zabučalo je krog hiše, udarila je veja ob okno, ki se je odprlo na stečaj. Pod oknom je zazvenelo tenko jeklo...

Dekle se je stresnilo v smrtni zoni, planilo in klecnilo k oknu.

Tam v dalji so se izgubljali zadnji glasovi zvono, kot odmevi: »Morituri vos salutem«.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, dne 31. oktobra 1922.

— **Meje v Prekmurju.** Z mero-
dajne strani se nam poroča: Ko so se
postavljali v Prekmurju mejniki proti
Madžarski in tudi večkrat pozneje,
so se širile po Prekmurju vesti, da bo
precejšen del tega našega ozemlja
pridelen zopet Madžarski. V resni-
ci je stavila razmejitvena komisija
— kljub protestu našega delegata —
tak predlog Ligi narodov. Po tem
predlogu naj bi se odcepilo od naše
države 26 obmejnih občin — med njimi
tudi Dolnja Lendava — s 17.000
prebivalci, med njimi 7000 Slovencev,
ter zopet priklopilo Madžarski. — Li-
ga narodov je imela nalog, naj posre-
duje med našo in madžarsko vlado,
da se to vprašanje prijateljsko ure-
di. — Sedaj objavlja Liga narodov
v svojem glasilu »Résumé mensuel
des travaux de la Société des Nations«
za mesec september, da se
vkljub vsem naporom ni posrečilo
doseči med obema državama spora-
zum, po katerem bi se popravila me-
ja. Naša država, da je bila sicer pri-
pravljena dovoliti neko malo korek-
turo, pa je proti primerni kompenza-
ciji na drugem mestu. Madžarska pa
je izjavila, da dovoli zahtevano kom-
penzacijo, toda le, ako se naša drža-
va podvrže razsodbi Lige narodov
glede Prekmurja. — Liga narodov je
spredvidela, da je vsako nadaljnje po-
sredovanje brezplodno in je to spo-
ročila konferenci poslanikov v Parizu.
S tem je vprašanje meja v Prek-
murju definitivno rešeno. Celo Prek-
murje v dosedanjem obsegu ostane
pri nas. mejniki se ne bodo več
postavljali.

— **Odgovor zahtevalo!** Iz vrst ljub-
ljanskih volilcev smo prejeli tale dopis:
Opetovano se je v časopisju omenjalo,
da je vpriporil sedanjí vrhovni pred-
sednik demokratske stranke v Sloveni-
ji dr. Kukovec sistematično gonjo proti
Ljubljani. Dasi je bilo glasilo te stran-
ke »Jutro« nešteto krat opozorjeno na
to kampanjo, vendar doslej še ni zavze-
lo napram dr. Kukovecu agitaciji nobe-
nega stališča. Molči kakor grob. Ali naj
smatramo, da molk kot odobravanje Ku-
kovčevega »opa? Zakaj v tem vpra-
šanju ne poizkusimo svoje barve? Ali se boji
Ljubljana molčivosti? To ni pošteno, ne
moško. Povejte glasno in jasno, ali ste
tudi vi za to, da se Ljubljani odvzame
položaj slovenske prestolnice, položaj
slovenskega narodnega in kulturnega
središča! Z barvo na dan!

— **Somišljeniki,** ki so dobili vabila,
in tudi vse one, ki se strinjajo z našim
pokretom, ki ima za svoj cilj, da spravi
Ljubljano zopet v zanesljivo narodno
in napredne roke ter jo iztrga iz rok
klerikalcev in komunistov, vabimo na
današnji sestanek, ki se vrši v gostilni
pri Česnovarju na Dolenjski cesti ob
pol 9. Sestanek je zaupen.

— **Prispevki za Aškerčev spom-
enik.** (II. izkaz. Zbirka g. Hinka
Nučiča, redatelj drame Narodnega
gledališča v Zagrebu.) Darovali so:
Po 200 K: Alfred Grünhut, član dra-
me, Vera Hrčič-Nikolič, članica dra-
me, Hinko Nučič, redatelj drame, Vi-
ka Podgorška, članica drame, Stela-
nija Škrbinškova, igralka; po 120 K:
Jostip Bah, admin. ravnatelj Nar.
gledališča, prof. Iulio Benešić, uprav-
nik Nar. gledališča, Marta Pospisil,
članica drame, Ljerk Trautner, čla-
nica drame; po 100 K: Aleks. Bini-
čki, redatelj opere, Stjepan Bojinič,
član drame, dr. Branko Gavella, rav-
natelj drame, Zlata Gjungenac, čla-
nica drame, Fanika Halman, članica
drame, Petar Kojnovič, ravnatelj
opere, Josip Križaj, član opere, Ro-
bert Primožič, član opere, Ivo Ratič,
redatelj drame; po 90 K: Ančka Ker-
nič, članica drame; po 80 K: Ivo Ba-
dalič, redatelj drame, Djuro Dević,
član drame, Drago Hrčič, član opere,
Mihajlo Marković, član drame, Boren
Metelka, član drame, Milica Mihčič,
članica drame, Ivo Mršev, član dra-
me, Dragutin Mondecar v Varaždi-
nu, dr. Milan Ogrizović, profesor
glumačke škole, Lucija Ožegović, čla-
nica opere, Josip Pavlič, član drame,
Pecija Petrovič, književnik, Strah-
inja Petrovič, član drame, Josip Ri-
javec, član opere v Beogradu, Fran
Šotošek, član drame, Tito Strozzi,
redatelj drame, Zvonimir Tkalec,
član drame, Marko Vušković, član
opere; po 40 K: prof. Joža Ivakič,
dramaturg, Josip Krameršek, član
drame, Josip Papčič, član drame, Ju-
ra Rošič, član drame, Vlado Štam-
car, član opere; po 20 K: Slavko Ba-
tušič, pom. dramaturg, Dubravko
Dujšin, član drame, Svetozar Milju-
tinović, član drame, Milan Sepec,
član opere; po 10 K: Predrag Mila-
nov, član drame. — Skupaj 4200 K.
S 1. izkazom vred 20.375 K. Dr. V.
Kisovec, blagajnik.

— **Za Aškerčev spomenik.** Gospod
Hinko Nučič, redatelj drame Narodnega

gledališča v Zagrebu, je poslal odboru za
Aškerčev spomenik nastopno pismo: »Pod-
pisani sem čital v časopisih Vaš apel na
slovenski narod, da se postavi našemu ne-
pozabnemu velikemu pesniku A. Aškercu
dostojen spomenik v Ljubljani. Na svojo
lastno inicijativo sem takoj storil sklep, da
zberem v bližnji okolici majhno zbirko
prispevkov. Posrečilo se mi je. Pošiljam
Vam istočasno 4200 K, ki so jih zbrali za
spomenik sami ubogi kulturni delavci,
umetniki »Nar. kazališča« v Zagrebu. Od
posebne važnosti je ta skromna zbirka: Da-
rovalci so zastopniki vseh treh naših ple-
menov, Srbi in Slovenci, ter so s tem
činom najlepše dokumentirali svoje iskro-
no jugoslovenstvo. Izročam Vam ta skrom-
ni dar zagrebških gledaliških umetnikov in
njih voditeljev v nadi, da se čim prej po-
stavi dostojen, umetniško dovršen spome-
nik dičnemu našemu poetu na najlepšem
prostoru v Ljubljani, ki naj večno kliče v
spomin našim mladežem in nasprotnikom
Aškerčeve jeklene besede: Mi vstajamo!
Ni ljubo Vam? Mi vstajamo gotovo v živ-
ljenje svetlo, novo. Mi nečemo umreti, mi
hočemo živeti! Vaš apel na naše iskrene
čestilce velikega pesnika pa pride gotovo
do popolnega izraza, do popolnega uspeha,
ako se nemudoma sestavi četa 200 do 300
pravih rodoljubov, ki bodo sledili molemu
zgledu širom naše domovine Jugoslavije,
tako, da vsakdo iz med njih zbere v svoji
rejeni okolici na svojo polno vsaj toliko,
kolikor sem jaz med svojimi kolegi zbral v
osmih dneh. Na ta način bi mogel slavni
odbor zbrati v najkrajšem času vsoto en
milijon kron, morda tudi več, ter postaviti
spomenik čim prej. Moja misel je izvedli-
va, samo dobre organizacije in malo ne-
sebične požrtvornosti je treba.« Tudi mi
priporočamo Nučičev predlog v uvaževa-
nje. Izkaz njegove zbirke prinašamo kot II.
izkaz prispevkov za Aškerčev spomenik
na drugem mestu.

— **Popravek.** V včerajšnji objavi
kandidatske liste »Jugoslovenske zajed-
nice« bi se moral prvi stavek pravilno
glasiti takole: »Jugoslovenska zajedni-
ca«, ki jo tvorita skupina okrog »Slo-
venskega Naroda« in narodna socijalisti-
čna stranka, je vložila tole kandida-
tsko listo. To evidentno tiskovno napa-
ko je seveda takoj glasno pograbilo
današnje »Jutro«, ki gradeč na tej ti-
skovni pomoti, meče okrog sebe po zna-
ni ribnikarski metodi svoje — pilpoga-
čice. To zabavo mi privoščimo.

— **Bakteriološka postaja** se sloves-
otvori 2. novembra ob pol 11. v poslop-
ju splošne bolnice.

— **Ljubljanskim učiteljem!** Pozivamo
Vas, da se zberete v soboto 4. nov. ob 17.
popoldne na glavnem kolodvoru k spreje-
mu čeških tovaršic. Tovariška dolžnost
nam veleva, da se polnočtevno udeležimo
koncerta dne 5. novembra.

— **Jubilje srebrne poroke.** Naš some-
šan gospod Frano Zajc, posestnik in
brivski mojster, praznuje s svojo soprogo
danes v krogu svoje družine 25letnico po-
roke. Jubilantom, ki sta vzgojila svojo de-
co v strogo narodnem duhu in sta bila ved-
no krepka opora narodne in napredne mi-
sl, naše iskrene čestitke.

— **Poroči se je** v nedeljo v frančiškan-
ski cerkvi v Ljubljani g. Josip Šilih, vod-
ja tukajšnje podružnice »Orienta« d. d. z
gđ. Julko Čopovo, hčerko iz ugledne
obitelji Čopov v Mostah pri Zirovnici.
— Bilo srečno! (9305)

— **12. novemb. dan naše nesreče** —
dan amputacije naše desne roke. Ali
mislite vsi, ki imate vero v našo skup-
nost v odrešenje celotne naše domovine,
ali mislite vsi na ta dan! Pokažite
svojo trdno vero v končno našo odre-
šenje s tem, da darujete vsaj nekaj v
korist C. M. družbi, ki je vsi-
šla tako ogromno delo za ohranitev
onega našega življa v ugrabljenih deže-
lah, ki je bil dika in ponos našega na-
roda. Družba sv. Cirila in Metoda je iz-
dala pred dvema leti žalne kolke z datu-
tomom 12. XI. 1920. Naročila za te kol-
ke so skoraj povsem izostala. Zakaj?
V srcih Vaših je ugasnil plamen onega
čustva, ki mu pravimo zavest za na-
rodno skupnost. Pokažite svojo gorko
ljubezen do podjamrjenih bratov s tem,
da rabite vsaj osem dni pri pisanju svoj-
ih pisem žalni kolek, ki se dobiva in na-
roča v pisarni Družbe sv. Cirila in Me-
toda v Ljubljani. Darodni dom.

— **Jurisdikcija ameriških konzula-
tov.** Po objavi severoameriškega posla-
ništva v Beogradu je področje konzula-
tov Zedinjenih držav severoameriških
v kraljevini Srbov, Hrvatov in Sloven-
cev razdeljeno takole: 1. Pod jurisdik-
cijo ameriškega konzulata v Beogradu
spadajo Srbija, Črna gora, Vojvodina,
Hercegovina, županija vukovarska v
Slavoniji, okrožja Split in Dubrovnik v
Dalmaciji ter Sarajevo v Bosni; 2. pod
jurisdikcijo konzulata v Zagrebu pa
Slovenija, Prekmurje, Medlimurje, žu-
panije belovarska, zagrebška, varaždins-
ka, vtrovitiška, in požeška na Hrvat-
skem in Slavoniji, nadalje okrožja Travn-
ik, Banjaluka in Bihač v Bosni, župa-
niji modruško-reška in liško-krbavska
ter ozemlje Dalmacije severno od
okrožja Split.

— **Brzovlak Celovec - Jesenice - Trst**
ustavljen. Radi nezadostne frekvence se
ustavi pričenši s 6. novembrom t. l. promet
brzovlakov na progi Celovec - Jesenice -
Trst. Prihod na Jesenice iz Celovca ob 7.55,
odhod proti Trstu ob 8.10, prihod na Jesen-

nice iz Trsta ob 21.15, odhod proti Celovcu
ob 21.30. Večerni vlak, ki odhaja iz Ljublja-
ne ob 19.03 nima zveze proti Celovcu. Br-
zovlak München - Jesenice - Trst in obrat-
no ostane še nadalje v prometu.

— **Napravite ograje!** Nabrežje ob Gru-
barjevem kanalu od vojašnice do klavnice
je še vedno brez ograje! Tam pelje pot
tik ob robu nabrežja nad vodo in če zgreši
človek v temi po noči le en korak, pa zdr-
či v vodo in je neizogibno izgubljen. Jav-
nost se upravičeno nad to malomarnostjo
sgraža, ker bi se tistih par drogov in kol-
kov dalo z lahka za par sto kron postaviti.

— **Nova meščanska šola.** Občinski od-
bor na Viču pri Ljubljani je sklenil, da se
ustanovi meščanska šola. V ta namen se
prizidajo potrebni prostori k sedanjí novi
ljudski šoli.

— **Regulacija Streliške ulice** je postala
tudi že nujna potreba, zlasti sedaj, ko se je
začelo ob njej zidati in se je tovarni promet
z dolenskega kolodvora po tej cesti v me-
sto in iz mesta od prevrata sem potrožil. To
cesto bi bilo vsaj od Ljudskega doma do
Domobranske ceste za 1 ali 2 metra raz-
širiti, zbočiti in s cestnim valjarjem urediti,
hodnika in kanalizacijo urediti, da bi se vo-
da odtekala, pred vsem pa odstraniti tiste
preostale kostanje ob levem hodniku, kjer
delajo napotje. Skrb prihodnjega občinskega
sveta bodi, da pride tudi za zadeva takoj
na njegov delavni program, ker se je z njo
pečal občinski svet že pred 15 leti.

— **Nova ulica in table.** Vsed dogra-
jenih novih stavb na Mirju in ob periferiji
sploh, je nastala potreba, da se bo novi ob-
činski svet precej ločil označevanja novo-
nastalih ulic in cest ter nabave potrebnih
ulčnih tabel in numeracije, ker bo to zaht-
evala uradna evidenca, orientacija, zemlji-
ška knjiga, zemljiški kataster in drugi in-
teresi.

— **Povečana Ljubljana.** Že dolgo se
govori, da se priklopijo ljubljanski ob-
čini sosednje občine Vič, Zg. Siska in
Moste. Glede priklopnosti prvih dveh
občin oziroma najbližnjih njih delov je
baje letos že vse dozorelo. Zakaj je
akcija znova zaspala? Iz dejstva, da
so se baš sedaj postavile ob mestnih
mejah napram Rožni dolini in Zg. Šiški
nove zidane čuvajnice za užitinske pa-
znike sklepamo, da se je misel na pri-
klopitev sploh opustila za nedoločeno
dobo. Oba imenovana predmestna kra-
ja imata vse pogoje za združitev z me-
stom. Rožna dolina bo kmalu z novimi
zgradbami zvezana na eni strani z me-
stom, na drugi strani pa s Podrožnikom,
istotako pa tudi Podrožnik z mestom.
Ob cesti v Rožno dolino stoji 11 vil, oz.
hiš, od teh se sedaj 3 gradijo. Ob cesti
na Rožnik so letos tudi zrastle 4 lepe
nove hiše, a tudi med Rožno dolino in
Streliškem gradijo 4 hiše. Pod gozdom
nad Večno potjo proti Podrožniku si je
zgradil lično vilo g. B. Zupanc. Tam
okrog na Lasnikovem svetu so sploh
najidealnejša stavišča za vile. Upajmo,
da ostane tudi prihodnje leto stavbna
agilnost vsaj na isti stopnji, kakor je
letos.

— **Nova plinova razsvetljava vlakov.**
Iz Maribora nam poročajo: Občinstvo se je
doslej pritoževalo radi slabe razsvetljave
osebnih vlakov tudi na južni železnici na
glavni progi Maribor-Ljubljana. Kakor na-
vadno, neobveščena javnost ni vedela pravih
vzrokov in ni slutila, da se je železni-
ška uprava trudila zboljšati v zadnjem
času res škandalozno razsvetljavo. Prvi
vzrok je bil Zagreb, državni kolodvor, ki
je zelo neredno oddajal plin na proge
južne železnice. Uprava je bila prisiljena
plin nabavljati iz Gradca. Toda tu so se
pojavele težkoče. Obmejna carlarna v
Mariboru je zavlačevala cele mesece uvoz
plina. In če je že plin izročila, je moral
ta poseben s plinom napolnjeni voz
stati na stranskem tiru, odkoder so mora-
le vozne garniture po velikih ovirah črpa-
ti plin. Tako je bila železniška uprava pri-
siljena večkrat se omejiti le na parafinsko
razsvetljavo osebnih vozov. Vse te ovire
bodo zdaj odpadle in vsaj glavna proga
Maribor-Ljubljana dobi točno plinovo raz-
svetljavo. Plin se izdeluje v lastni reži-
ji v delavnici južne železnice Maribor,
kjer ga napolnijo v posebno pripravljeni
voz, ki bo tudi odšel moral stati na stran-
skem tiru gl. kolodvor v Mariboru, toda
izumili so posebno in praktično izpeljavo
za vozne garniture potrebnega plina. Te
naprave so zdaj v delu, ozir. bodo med tem
že dovršene. Odslej se bodo vlakci kar na
glavnih tirih stoječ potem napeljuje pod
tiri napolnjevali s potrebnim plinom iz re-
zervoarja v poseben voz.

— **Čedite cestne table** in hitne tabele!
Če hodi človek takole po našem mestu ter
se ozira po hišah, se mora dostikrat žu-
diti zanikarnosti hišnih posestnikov, ker hi-
šne tabele kakor tudi cestne table so —
lahko bi rekli — na večini hiš, tako silno
zaprašene, da se poulična imenovanja in
številke komaj še vidi. Menda vendar ne
bo prišlo v navado, da se bo obrisal prah s
teh stvari le ob izvestnih visokih obiskih in
še tedaj zgolj na pritisk, kar se je zgodilo
n. pr. pred dvema letoma. Toda še neka
druga grda razvada se je pričela sedaj udo-
mavljati! Stavbeniki, ki popravljajo hiše
se kar nič ne brigajo, da bi njih ljudje po
končanem delu očistili table in tabele, ki so
lihi med delom ponesnžili. Na primere take
brezbrzičnosti naleti lahko vsakdo in pov-
sod, kjer se je kaj popravljalo, odnosno be-
lilo. Tu bi morala poseči vmes s trdo roko
tudi mestna občina, ki bi ji ne smelo biti
vseeno, kako se ji lastnina kvari, kajti mal-
ta in beljenje razvada, če se lihi ne odstrani,
sčasoma lošč (glazuro) in tabele je uniče-
na. Ker mora taka nepotrebná umazanost
kaj slabo vplivati tudi na tulce, zato se ne
strašite vsi, ki se vas tiče, malega truda in
očiščenje od časa do časa cestne table in ta-
bele!

— **Zdravstveno stanje mesta Ljubljana.**
Zdravstveni izkaz mesta Ljubljana v času
od 22. do 28. oktobra izkazuje tole statisti-
ko. Umrla je 18 oseb, 8 moških in 10
ženskih spola, med njimi 10 tujcev.
Smrti vzroki: življenjska slabost 1, jetika
3, moškarska kap 2, rak 1, srčna hiba 2,
drugi naravni smrtni vzroki 8, samomor 1.
Med tem časom se je rodilo 20 otrok, 6
moških in 14 ženskih spola. Naznanjena
nalezljiva bolezní: škrlatica en slučaj.

— **Zagoneten slučaj!** Župnik Ivan Gabr-
šek iz Tomilja na Igu je odšel v četrtke
v Ljubljano. Od tega dne ga pogrešajo. V
Ljubljano se je namenil, da bi plačal zvo-
nove v tovarni. Kakor sedaj gre govorica,
je župnik na zagoneten način baje padel v
Grubarjev prekop. Nekateri govorijo, da so
njegov truplo že potegnili iz Ljubljance.
Stvar še ni jasna.

— **»Svoji k svojimi!«** Je bilo nekdaš-
ne gospodarsko-politično geslo, ki so ga
avstrijski zakoni in oblastveni organi kruto
zasledovali in kaznovali. Naši odlično na-
rodni časopisi iz onih dob so doživeli ob-
šutne izgube, ker so bili opetovano konfis-
cirani in urani pred sodišče. Danes smo na
vse to pozabili. Tuji industrijski izdelki, tu-
je zavarovalnice itd. pri nas bogatijo ter
izpodirajo domača podjetja. Vzemimo le
par vzgledov! V Kranju imamo novo doma-
čo tovarno »Vulkan« za radirke, podpešnike
in drugo blago iz gumij. Splošno se pri-
znava, da so izdelki prvovrstni, ki lahko
vzdrže vsako konkurenco, vkljub temu
razpeča med nami največ takih izdelkov
madžarsko-židovska firma pod imenom
»Berson« in »Palma«. — V Tacnu pod
Smarno goro ima domačin g. Sajovic to-
varno za razna črnila, rdečila, praške itd.
Tudi njegovi izdelki uživajo splošno pri-
znanje, toda mnogo naših trgovcev še ve-
dno naroča tako blago od tujcev, največ iz
kemične tovarne v Hrasniku, ki tako spo-
tuje našo državo, da je na ljubljanskem
velesojnu razstavila steklenice v frankfur-
tarski barvi v sredini. Naše narodno ob-
činstvo se ni nad tem niti najmanj spodika-
lo. Poglavitno je odvisno od naših trgo-
vcev, da pridejo do veljave naši domači iz-
delki.

— **Selivni rok v letošnjem novembru**
je obetal biti v Ljubljani živahen in gotovo
je, da bi se bil marsikak posestnik, odno-
sno gospodar nove hiše ali vile preselil že
to jesen v svoje prostore in napravil v do-
sedanem stanovanju v mestu prostor dru-
gim ljudem. Ali deževje zadnjih dveh me-
secev je provzročilo, da bi bile po
predpisih stavbnega reda uporabne, in tako
bomo imeli v tem roku mesto 30 v resnici
le 5 do 10 selitev. Najbolj so vsled zbog de-
ževja prizadete seveda zgradbe na Mirju in
v bližnji okolici ter na Prulah. Posledica
temu bo, da se bo stanovanjska miselja
vlekla zopet pol leta, to je do prihodnjega
maja 1923.

— **Povožen vol.** Postajni urad na Škof-
ljici na piše: Z ozirom na dopis v Vašem
cenj. listu št. 247 z dne 29. oktobra 1922 »iz
Škofljice« prosimo resnici na ljubo za na-
stopno pojasnilo: Vol je bil povežen pred
uvozno kretinico in ne na cesti, ki pelje na
Pijavogorica. Omenjena cesta ima zatvorni-
ce, katere so bile ob prihodu vlaka tudi
zaprte. Opazka, da se je na tem mestu pri-
petilo že več nesreč, ni resnična, ker se
na tem mestu, odkar se spominjamo, sploh
ni pripetila nikak nesreča.

— **Drzen česni napad.** Napadalec pri-
jet. Ko se je v četrtke zvečer mitniški
nadzornik Ignac Burnik, stanujoč v Novi
vasi, vračal iz službe proti domu, je bil ne-
zadoma od nekega neznanca na mostu čez
Gliniščo napaden. Napadalec je skušal Bur-
nika vrceti v vodo, kar se mu je tudi delo-
ma posrečilo in je Burnik res padel v vodo,
vendar se je rešil z neprijetne kopeli ter
je napadalec pobegnil. Zadevo je naznanil
viški policiji, ki je napadalec kmalu izsledil
v Končanovi gostilni v Rožni dolini. Straž-
nik Gec je skušal napadalec, v katerem je
spoznal zloglasnega, že večkrat kaznova-
nega Merana — aretirati, vendar se je na-
služnež branil z vsemi močmi. Šele skupni
intervenciji dveh stražnikov in nekega
orožnika se je posrečilo divjaka ukrotiti
in aretirati. Zanimivo je, da vilška publika
ni odobrvala aretacije Merana, ki je znan
na Viču kot »strahovalec« cele občine. V
ostalem je to precej zagoneten slučaj.

— **Razno tatvino.** Posetniku Matevžu
Krušču iz Zelene jame so neznaní uzmovili
odnesli 400 kg otave, vredne 2700 K. —
Fani Krašovec iz Vidovdanske ceste je bil
ukraden 2000 kron vredne plašč in 150 K
vredne rokavice. — Neznani sladkosenedež
pa so vlomili v panj posestnika Petra Bre-
liha v Zgornji Šiški mu odnesli satovja v
vrednosti 3000 kron.

— **Dva nemovčiva pod ključem.** Dne 24.
oktobra je bilo v Orehovi hiši v Kolodvor-
ski ulici dvema italijanskima zidarjema
ukradeno obleko za 5000 kron. Orožniki v
Vevčah pa so prijeli dva postopaka, ki sta
tam prodajala ukradeno obleko. To sta dva
tulemu imetu zelo nevarna priatelja. In
sicer Josip Pavlič in Žetko Gabrijel. Odda-
na sta bila sodišču.

— **Po slabi družbi rada glava boli.** To
je izkusil tudi pekovski pomočnik R. J. iz
Studencev pri Mariboru. Imel je pri sebi
večjo svoto denarja, ki bi ga imel oddati.
Ker na je R. začutil naenkrat hudo želo, jo
je mahnil v gostilno pri »Zlatem konjčku«.
Tam je našel veselo zabavo v družbi dveh
deklic Elze in Rezke. Nato je lična družba
delala turnejo po raznih mariborskih kavar-
nah in gostilnah ter se končno vrnila na-
zaj v gostilno k »Zlatemu konjčku«, kjer so
prenočili. Ko se je ubogi R. zjutraj s težko
glavo zbudil, je opazil, da sta izginili zvesti
prijatelje in še z večjo žalostjo je opazil,
da je izgnila njegova dobro rajena listu-
ca.

— **Zdravstveno stanje mesta Ljubljana.**
Zdravstveni izkaz mesta Ljubljana v času
od 22. do 28. oktobra izkazuje tole statisti-
ko. Umrla je 18 oseb, 8 moških in 10
ženskih spola, med njimi 10 tujcev.
Smrti vzroki: življenjska slabost 1, jetika
3, moškarska kap 2, rak 1, srčna hiba 2,
drugi naravni smrtni vzroki 8, samomor 1.
Med tem časom se je rodilo 20 otrok, 6
moških in 14 ženskih spola. Naznanjena
nalezljiva bolezní: škrlatica en slučaj.

— **Zagoneten slučaj!** Župnik Ivan Gabr-
šek iz Tomilja na Igu je odšel v četrtke
v Ljubljano. Od tega dne ga pogrešajo. V
Ljubljano se je namenil, da bi plačal zvo-
nove v tovarni. Kakor sedaj gre govorica,
je župnik na zagoneten način baje padel v
Grubarjev prekop. Nekateri govorijo, da so
njegov truplo že potegnili iz Ljubljance.
Stvar še ni jasna.

Ko' rni stroji.
Wilhelma
The Rez No. Ljubljana.

A. Lavrič-Zaplaz:

Moj odgovor na knjigo »Kärntner Freiheitskampfe«.

V preteklem tednu je izšla
knjiga »Kärntens Freiheitskampfe«,
ki jo je v založbi Ferd. Kleinmayer
službeno izdala koroška državna
vlada. Primoran sem, da spregovorim
o tej knjigi, kolikor se tiče
uvodne faze mojega delovanja na
Koroškem. Citirano delo kaže si-
cer dosti noblesse in očividno je
stremljenje, da se poda objektivna
slika, vendar pa ni ta slika po mo-
jem mnenju izčrpna.

Zgodovinar dr. Martin Wutte
se trudi dati tej uvodni fazi obilež-
je tipičnega »partizanskega vojeva-
nja«, zamočuje pa dejstvo, da sem
bil akreditiran pri avstrijski vladi
kot »vojaški pooblaščenec« po osebo-
no podpisanim akreditivu takrat-
nega predsednika narodnega vlade
v Ljubljani, g. Josipu Pogačniku.
Da se situacija prav spozna, sma-
tram za potrebno, da obelodanim
tri oficijelne dokumente, in sicer:

a) vojaško konvencijo, podpisa-
no v Borovljah dne 19. novembra
leta 1918;

b) oficijelno napoved mojega
pohoda v Celovec dne 1. decembra
leta 1918. in

c) moj memorandum, predlo-
žen narodni vladi za Slovenijo dne
8. decembra 1918.

Kot uvod prvega dokumenta
podajam kratko skico svojega po-
hoda na Koroško.

Odločil sem se, da pričnem
svojo akcijo v noči med 18. in 19.
novembrom.

19. november je radi tega toli-
ke važnosti, ker je isti dan bila de-
finitivno hermetično zasedena ita-
lijansko-jugoslovenska demarkacijs-
ka črta, in ker se je zbog tega moč-
no poostrija splošna situacija.

Tema naj bi zakrila sovražni-
ku mojo numerično slabost. Prodi-
ral sem po načrtu, ki je bil pred po-
četkom akcije od najmerodajnejših
činiteljev temeljito preučen in odo-
bren. Moja glavna in generalna ide-
ja je bila: »Naravna evolucija iz
malega v veliko!«

Dejanski potek je bil: Ob pol-
noči 19. novembra sem prekoračil
zasneženi Ljubelj. Moja četa je na-
padla iznenadeno nemško spečo
četo (osebna zasluga g. nadporoč-
nika Hainricharja iz Škofje Loke).
Ob 5. zjutraj sem zasedel znano
središče puškarske industrije, Bo-
rovlje, in že ob 10. predpoldne sem
sklenil tole vojaško-politično kon-
vencijo:

Pooblaščenec »Koroške narode
ne vlade« izjavljajo, da smatrajo
zasedbo koroškega ozemlja južno od
Drave za sovražno dejanje, za ka-
tero po njihovem prepričanju ni
povoda. S silo se ne upirajo temu
le iz tega razloga, da se v tem, jezi-
kovno mešanem ozemlju vzdrži
javni mir in red ter onemogoči iz-
bruh državljanske vojne.

Vojaški pooblaščenec »Narod-
ne vlade v Ljubljani« izjavlja na to
sledeče:

Opiraje se na temeljni princip
humanitete, izjavjam pravo, da za-
hlevam predvsem za svojo vladno
ozemlje južno Drave, ki je naselje-
no po večini po Jugoslovenih, je
vojaško organiziram in v tem ozem-
lju uveljavim jugoslovensko oblast
v smislu navedenih 7 točk z dne 18.
novembra.

Nato so se sporazumeli oboje-
stranski pooblaščenca — zgornje
svoje izjave vzdržavajo — v na-
slednjih točkah:

pisavcu termitskega »knjizevnika«, ki se svojih »spilsh« malopohvalno izraža o veku in njegovi inteligenci, ki mu je lasten egoizem nad vse, gotj razdor in medsebojno sovražnost, dočim je termitu nad njegova »država«, kateri nescébično postavlja svoje sile in spretnosti, ter izpostavlja za njo vsak čas svoje življenje, je slovesno tako, da so vsi za enega in eden za vse. Predavatelj se pridružuje termitovi »kritiki«: sod te živalce se učimo ljubiti delo in požrtovalnosti do lastne grude države, kajti termiti so nam najlepši vzgled, kako sloga ljudi, a nesloga tlačil Grošelj je z malo živalico odkril veleznimivost življenja v naravi, katere tajnostvosti so neznamen ne le širši masi, marveč največ slučajni tudi takozvani Intelige. Po predavanju je g. predsednik dr. Puhoplihi besedah omenil, s kakšnim navšenjem je naše Primorsko ljudstvo po štirih leti t. j. 28. oktobra 1918 pozdravilo osvobodjenje, ki pa je žal tralo za pet dni. Dolžnost vsakega Jugoslovenca delati na to, da se nam oropana zemlja ali slej zopet zedinj z materjo domov. Omeniti nam je še dijaški otket »Milica« ki je neumorno prepeval rodoljubne pesni naše primorske »gardiste« (Grum, dopivec, Mrcina, Pance), ki so to po »stari navadi, izvrstno urezali. Prihodnobototo predava vsučiliški profesor, pisatelj, gosp. dr. Šerko o »človeških mojih«.

Odločitev v zadevi predlagane nevtralne cone: Struga Drave od Sv. Lamberta do izliva Krke, Krka navzgor do izliva Gline. Gline do vključno Zrelca, dalje ponor (Kalinje) Gline do mosta 438 in od tam splošno ob cesti do vključno Žeparje se sporoči tudi najkasneje do 26. t. m.

2. Z ozirom na splošni težki položaj (Notlage) osobito glede aprovizacije, ostane obče sedanja civilna administracija v veljavi. Kršenje ni nameravano brez predhodnega medsebojnega dogovora.

3. Zasigurana je nedotakljivost osebe in imovine brez razlike narodnosti, istotako tudi svoboda gibanja, dokler se le ta ne zlorabi v svrhu propagande.

4. Sovražnostim se izognemo, ako se nas vojsko ne napade.

5. Prebivalcev južno od demarkacijske črte, ki se priznavajo za Nemce, ne bo major Lavrič zatiral, dokler bo on poveljnik. Isto velja tudi za koroška vladna glave slovenskega prebivalstva.

6. Jugoslovanskemu pooblaščenju se prizna pravica, da sme po predhodnem obvestilu prosto obdrevati z generalnim pooblaščenjem do »starih« zakonov angleških Mazonov iz leta 1732., katerega II. člen kulminira v geslu: »Naivisti cilj je svoboda in blagor naroda.«

7. Orožništvo v onem ozemlju, ki jo po demarkacijski črti odde-

ljeno, položi prisego za Jugoslavijo. Orožniki, ki te prisega ne morejo oddati, se instradirajo v ozemlju severno od demarkacijske črte in se oddajo v Celovec na razpolago.

Uradniki, kateri se prostovoljno ne priznajo za Jugoslovane, se zavežejo, da ne bodo nastopali sovravno proti jugoslovanski državi.

8. Pooblaščenca koroške vlade izjavijo, da odstranijo topove, ki se nahajajo v takozvani nevtralni coni.

9. Zaželjene spremembe se dogovorijo v skupnih konferencah.

Ta provizorična konvencija stopi takoj v veljavo. — Hülgert I. r. Lavrič I. r.

Nadaljna razprava o stvarnem poteku te konference bi prekoračila skromen obseg teh vrstic, omeniti pa moram, da so nemški delegati takoj v začetku tretjati »en pourparler« radi principa humanitete in radi »principa samoodločbe narodov«.

Na tem mestu poudarjam, da sem dal delegatom nedvomno definicijo teh pojmov in da sem bil prisiljen navesti vsem večakom temeljito znano snov, ki vodi preko Wilsona-Mazzinija-Laffetija-Jeffersona do »starih« zakonov angleških Mazonov iz leta 1732., katerega II. člen kulminira v geslu: »Naivisti cilj je svoboda in blagor naroda.«

Fašistovska vlada v Italiji.

31. oktobra.

Italija ima danes fašistovsko vlado. Benito Mussolini je ministrijski predsednik. Ko je dobil v Milanu vabilo, da naj pride h kralju v Rim, je hotel kar v aeroplanu prispeti do njega, toda neugodne vremenske razmere so mu to preprečile. Mussolini ni imel s sestavo kabineta nobenih težav, ker fašisti kar ukazujejo in odločujejo pa se mora zgoditi vse po njihovi volji. Zlahka je predložil kralju listo kabineta in danes že ima Italija svojo novo vlado, od katere pričakujejo povsem novih časov, kakor pritičajo Veliki Italiji. Takega razpoloženja so vsaj fašisti. Mussolini je v Rimu hotel zagotavljati novinarje, da stremla nova vlada po absolutnem pomirjenju duhov v deželi in po kar največ mogočem štedenju v državnem gospodarstvu. Na druga vprašanja je odgovoril novinarjem, da se bo vpoštevala pravica za organizacije, da se transformirajo fašistovski četi in razpuste vsi oboroženi fašistovski oddelki, ki so se konstituirali zadnje dni.

Pohod fašistov v Rim, ki je vzbujal v Italiji precej skrb, je ustavljen v vrhovni fašistovski kvadrilvirat je dal ukaz, da »črne srjace« ne smejo zapustiti svojih sedežev do novih dispozicij. Ker je Mussolini sestavil vlado s pretežno fašistovsko večino, je ustavljen pohod v Rim, ker je nepotreben. Fašistovska organizacija je s kraljevo pomočjo že dosegla, kar je hotela. Priznati se mora kralju, da je spretno preprečil grozeče spopade v italijanskem ljudstvu. Diaz, vrhovni poveljnik italijanske armade v vojni, sedaj vojni minister, je rekel poročevalcu lista »Nazione«, da ga sedanja politična situacija nič ne vznemirja. Saj se vendar povsodi govori o domovini, o bodočnosti Italije in o dobri narodovi volji. Kaj se je treba torej bati! Može, ki vodijo fašistovsko maso, imajo, po njegovem mnenju, svojo glavo na pravem mestu. Hočemo, da prenehajo vsakonedeljski pretepi, da pridemo do delovnega miru. Vprašanje pa je, kaj porečejo fašisti k nameram vlade, da se imajo razpustiti oboroženi oddelki in da ob nedeljah ne bodo več napadali in požigali? Ni dvoma, da so prve naredbe fašistovskega vodstva neugodno vplivale na nje, ali jih bo menda že znal obvladati tudi za bodoče!

Mussolinijev kabinet definitivno sestavljen.

— Rim, 30. oktobra. (Stefani) Novi kabinet je sestavljen, kakor sledi:

1. Mussolini, ministrijski predsednik, zunanje in notranje zadeve.
2. General Diaz, vojno.
3. Admiral Thaon de Revel, mornarico.
4. Finaudi (nac.), zaklad.
5. Rossi (giolitijanec), trgovino in industrijo.
6. De Stefani (faš.), finance.
7. Federzoni (nac.), kolonije.
8. Oviglio (faš.), pravosodje.
9. Giuriatti (faš.), osvobodjena pokrajine.
10. Gentili (pip.), prosveto.
11. Capitani (faš.), poljedelstvo.
12. Carnaceo (nac.), voja in dela.
13. Cesare (nac.), pošta in brzojave.
14. Cavazoni (pip.), delo in socialno skrb.

— Rim, 31. oktobra. Splošno pozornost vzbuja dejstvo, da je Mussolini pridobil za vodstvo državnega gospodarstva najboljšega italijanskega stro-

Med tem so fašistovski oddelki, ki so se bili zbrali okoli Rima, vstopili v glavno mesto, kjer so entuzijastično pozdravili kralja in »neznane vojake«. Mesto je v zastavah. Fašistovskim četam je zapovedan popoln mir. Po deželi je po večini vse mirno. Tuintam se vrše povorke, polne nazdravljanja domovini, kralju in fašizmu. Dvostvo ne daje nikakega povoda za pritožbe in spopade. Bilo je pač nekaj incidentov, pa so vsi neznatnega pomena.

Trst je v zastavah, veliko ljudstva je na ulicah. V ospredju je zanimanje za novi položaj in izvršeno spremembo. V pogovorih pa medeta že senco dve skrbi: Kaj bo z gospodarsko krizo, katere se zavedajo že široke plasti ljudstva, in katere od sedaj ni mogla se nobena vlada rešiti, in kaj bo, če nova vlada dovede do mednarodnih zapletov. Z zanimanjem se pričakuje vesti iz Jugoslavije, vse je radovedno, kakšen utis so napravili dogodki zadnjih dni na jugoslovansko javnost. Ta poslednja skrb je opravičena vsled izjav, ki sta jih podala v javnih govorih fašistovska poslanca Giunta in Giuriatti. Prvi je sedaj poveljnik fašistovskih legij v Trstu, drugi pa poveljnik cele fašistovske IV. cone, ki obsega pokrajine: Treviso, Videm, Gorico, Trst, Istro, Reko in Zader. V tem svojem svojstvu ter kot poslanca sta v najožjem stiku s fašistovskimi vodilnimi krogi in so vsled tega njuni izjavi pomembni. Prvi je rekel, da se tretja dalmatinska cona ne bo nikoli izpraznila, a Giuriatti je v svojem govoru v Vidmu naračal, da fašisti IV. cone ne bodo slekli črne srjace, ker se nahajajo na meji domovine kot stražarji Italijanstva. Njihov cilj so Reka, Zader in Dalmacija, raztrgane od politike odnovevanja in strahu, ki se je do sedaj vodile.

Tržaški korni poveljnik gen. Sanna je prevzel vodstvo javne varnosti v pokrajini. Povsod nastopajo vojaške oblasti paralelno s fašisti. Slovensko prebivalstvo je zavzelo nogo mirnih gledalcev. V čisto slovenskih krajih do sedaj ni prišlo do nobenih sprememb. Listi pišejo, da so se straže na jugoslov. meji ojačile z oddelki vojakov in fašistov. V Trst prihajajo vedno novi oddelki fašistov iz pokrajine.

kovnika - ekonoma Finaudia, ki je še nedavno zelo ostro nastopal proti fašizmu z gospodarskega vidika Italije.

— Rim, 30. oktobra. (Izv.) V fašistovskih krogih razširja vest, da ima Mussolini že sestavljeni ministrijski listo. Značilno je pred vsem dejstvo, da se na njej nahajajo imena pristašev klerikalne italijanske ljudske stranke (Pipi). Lista še ni popolna. Posamni portfelji so tako-le razdeljeni: 1. Mussolini, ministrijski zunanji zadev. Slednje ministrijsko je Mussolini pripravil pomenje izročiti kakemu večjemu diplomatu. 2. General Diaz, ministrijsko vojno. 3. Admiral Thaon de Revel, mornarico. 4. Federzoni, kolonije. 5. Giuriatti, ministrijsko za osvobodjena pokrajine, eden najradikalnejših fašistov, ki je vodil ekspedicije na Južno Tirolsko. 6. De Stefani, ministrijsko financ. Ostala ministrijska dotedaj še niso definitivno določena.

— Berlin, 31. oktobra. (Izv.) Po vestih iz Lugana je Mussolini definitivno sestavil vlado. Nova vlada danes pri-

seže kralju. Tekom današnjega dneva je prva seja novega kabineta. Kratko se označa novi kabinet za popolnoma fašistovski. V vseh važnih resortih prevladujejo radikalni fašisti. Znanje ministrijsko, vojna in mornarica, notranje ministrijsko in drugi važni resorti so v rokah fašistov. Pipeljev imajo nekaj portfeljev, tako tudi Giolitijevci. Od starih ministrov je ostal v kabinetu trgovinski minister Rossi, pristaš Giolitijev.

Vsa važna mesta državnih tainikov so določena fašistom, nekatera tudi italijanski ljudski stranki in pristašem Giolitija. Fašist Asserbo je državni tainik v predsedstvu, Vassallo pa v zunanjem ministrijsku.

Fašistovski triumf v Rimu.

— Rim, 31. oktobra. (Izv.) Fašisti so večeraj popoldne priredili triumfalni in naravnost pompozni vohod v Rim. Po koncentraciji vseh fašistovskih oddelkov so začeli korakati proti sredini mesta. Med raznimi bojimi klici in z množičnimi godbami so korakali fašisti po glavnih ulicah mesta. Na čelu velikanskega sprevoda, katerega se je udeležilo 32.000 fašistovskih bojnikov, je korakal ženski bataljon. Vsi socialistični voditelji so odpotovali iz mesta. Poprele so si socialisti preskrbeli potne liste v Avstrijo.

Fašistovska zmaga.

— Rim, 30. oktobra. Fašisti so izobesili po mestu proklamacije, v katerih pravijo: zmaga je naša. Vsaka individualna akcija je preveč. Napadi na javna poslopja se bodo smatrali za napadene proti Mussoliniju. Fašistovski svet četvorice je pozval svoje pristaše ostati v svojih stanovanjih. V Rimu vlada mir, četudi je prebivalstvo razburjeno. V delavskih okrajih je prišlo do posamičnih spopadov.

Splošna situacija v Italiji.

— Lugano, 31. okt. (Izv.) Po poročilih iz Italije vlada v Milanu popoln mir. Fašisti so rekvirirali ves vojni material in se polastili zrakoplovnega letališča. V Bologni je prišlo med fašisti in kraljevskimi četami do ostrih spopadov. Vojaštvo se je fašistom uprlo. V bojih je bilo več fašistov mrtvih in ranjenih. Danes je dovoljen medsebojni interurbani telefonski promet. Prve dni uvedena cenzura je dovolila izdajanje nekaterih fašistom neprijaznih političnih dnevnikov. Inozemski brzojavni in telefonski promet še ni vzpostavljen. »Il Secolo« je kljub prepovedi izdal kratko večerno izdajo, v kateri priobčuje protest proti fašistovskemu nasilju ter med drugim veli: »Polastili so se vlade z nasiljem, a vlado bo težko držati z nasiljem«. Začasno prepovedani »Corriere della Sera« je zopet dobil dovoljenje za izdajo. List pa je izšel v skrajni obliki ter izjavil, da začasno ustavi vsako izdajanje, dokler se ne povrne normalne razmere, ker noče, da bi njegova pisava povzročila krvoprelitje in meščansko vojno.

— Milan, 31. okt. (Izv.) Fašisti so večeraj napadli uredniško poslopje socialističnega organa »Avantija«. Na ulici pred poslopjem se je vnela huda bitka med stražniki in fašisti. Fašisti so metali bombe in streljali s strojnimi. Na mestu je obležalo 6 stražnikov in 7 fašistov mrtvih, mnogo pa jih je bilo ranjenih.

ZBIRANJE FAŠISTOV NA VOLOSKEM.

— Trst, 30. oktobra. (Izv.) Fašistovski oddelki in »Sempere Pronti« se zbirajo v velikem številu na Voloskem in v okolici proti meji. Poveljstvo fašistovske in nacionalistične organizacije v Trstu je prepustilo vojaštvu svobodo akcije na meji proti Jugoslaviji. Fašisti so se porazdelili naokoli in pridružili so se jim tudi reški legionarji.

KONEC KOMUNISTIČNE STRANKE V ITALIJI.

— Rim 30. oktobra. (Havas) »L'Azione« poroča, da je komunistična stranka prenehala s svojim delovanjem. Glede discipline in dolžnosti napram stranki imajo komunisti popolno svobodno voljo. Pričakujejo, da bodo komunistični poslanci odložili svoje mandate.

ŽELEZNIŠKI PROMET.

— Rim, 30. oktobra. Ravnateljstvo drž. železnice poroča, da so zopet danes zjutraj vzpostavljene vse po vojaški oblasti prekinjene železniške zveze.

— Rim, 30. oktobra. (Havas). Večeraj popoldne je prišlo v Bologni. San Ruffillo in Veroni do spopadov med fašisti in vladnimi organi. Podčastnik kraljeve garde in trije fašisti so bili ubiti, en podčastnik ranjen.

— Genova, 30. oktobra. (Havas) Fašisti so zazgali delavski dom železničarjev.

FAŠISTOVSKO - VOJAŠKI TRIBUNAL — ZASEDBA DELAVSKE ZBORNICE — »LAVORATORE« USTAVLJEN.

— Trst, 30. oktobra. (Izv.) Ustanovljen je fašistovsko - vojaški tribunal, ki bo sodil vse pregreške in prestopke članov organizacije. Občinstvu je fašistovsko - vojaško poveljstvo naznanilo, da se ima držati strogo po njegovih odredbah. Vse objavljene edredbe nosijo pečat poveljstva. Prestopki se imajo ta-

koj sporočiti poveljstvu. Fašistovski oddelek je zasedel Delavsko zbornico in poveljstvo je poslalo listo »Lavoratore« kategoričen ukaz, da mora takoj prenehati izhajati. — V »Mussolinijevi vojašnici« v ulici Gozzi je okoli 500 fašistov, kosi pa okoli 1600 ljudi in večerja jih

Mirno kri! Stojmo na braniku!

FAŠISTOVSKI NACRTI O SUŠAKU. FAŠISTOVSKA PROVOKACIJE.

— Beograd, 31. oktobra. (Izv.) Vodilni krogi razmotirajo razvoj dogodkov v Italiji z vsro resnostjo, a obenem z največjo opreznostjo in hladnokrvnostjo. Prepričani so, da imajo ti dogodki verelosen značaj. Vlada sama o stališču napram Mussolinijevemu kabinetu oziroma novemu zunanjepolitičnemu kursu Italije še ni definitivno sklepala. Na večerajšnji in predvečerajšnji seji ministrskega sveta je bilo ponovno razpravljano vprašanje o fašistovskem gibanju. Večeraj so prispele v Beograd iz Dalmacije sedaj še ne popolnoma potrjene in ugotovljene vesti o »incidentu«, ki ga je izzval neki italijanski motorni čoln v naših jadranskih vodah. Ta čoln se je približal našima ladijama »Sarajevo« in »Split«. Incident še ni popolnoma razjasnjen.

Vlada stoji splošno na stališču, da je treba vse opustiti, kar bi dalo povoda italijanskim pritožbam, na drugi strani pa je treba tudi zavračati vse italijanske provokacije. Vlada je za geslo: »Bodimo čuječi! Stojmo na braniku!« Treba je tudi trezno in z vsro rezervno presolati poročila, ki prihajajo v Beograd iz Bakra, z Reke, Sušaka in drugih krajev. Poročila, ki imajo mnogo verjetnosti in avtentičnosti, slikajo položaj na meji za zelo delikaten. V naslednjem nekatera poročila:

— Sv. Ana, 30. oktobra. (Izv.) Po poročilih z otoka Krk je bilo v tamošnji jugoslovnsko vojašnico vrženih več italijanskih bomb. Eksplozija je povzročila materialno škodo. Danes ob 3. zjutraj so fašisti priredili napad na Sušak. Prešli so preko demarkacijske črte ter si takoj prilastili neki avtomobil, s ka-

okoli 800. Nekateri mesarji dajejo meso zastoni. Voditelji izjavljajo, da bodo fašisti zadovoljni šele takrat, kadar bo razpuščen tudi parlament in se izpremenili volilni red. Vsa fašistovska akcija je demonstrativnega značaja.

— Baker, 30. okt. (Izv.) Danes je nastalo med prebivalstvom na Sušaku veliko vznemirjenje, ker se je raznesla vest, da zasede Sušak tisoč mož broječa fašistovska četa. Na Reki so v resnici pričakovali prihoda tega oddelka iz Italije. Prišlo jih je pa samo 500, ostane nek je italijanska vojska zadržala v Matuljah. Fašisti imajo za cilj, da vde-rejo na Sušak in popolnoma demolirajo tiskarno »Primorskih Novin«, poslopje Sokola in prostore jugoslovnskih kulturnih organizacij.

— Baker, 30. okt. (Izv.) Danes ob 3. ponoči je prišel fašistovski oddelek v občino Matulje ter takoj pozval občinskega načelnika, da izroči fašistom občinsko upravo. To se je zgodilo mirnim potom.

— Baker, 30. okt. (Izv.) V reškem fašistovskem listu »Vedetta d'Italia« je priobčil fašistovski poslanec Giunta članek, v katerem veli, da bodo fašisti pod vsakim pogojem in na vsak način obranili Italijo Reko in tretjo dalmatinsko cono in da se ne boje 80.000 broječe jugoslovnske vojske. Fašisti hočejo osvoboditi Dalmacijo in jo vrniti Italiji.

— Bakar, 30. okt. (Izv.) Na Corsu Deak na Reki imajo socialisti svoje strankarske prostore. Danes popoldne so fašisti udrli v te prostore, demolirali upravo ter poslopje zažgali. Poslopje je popolnoma zgorelo.

Zemljoradniški kongres.

ZEMLJERADNIKI ZA SKUPNI NASTOP S HRVATSKIMI IN SLOVENSKIMI KMETI.

— Banjaluka, 30. oktobra. (Izvirno.) Danes je bil zaključen kongres zemljoradniške stranke z obširno resolucijo, ki določa in usmerja strankino politično taktiko. Resolucija izjavlja, da se hrvatsko vprašanje mora rešiti edinele na podlagi ureditve države po združenem sistemu, ki bo onemogočil vsako hegemonijo enega naroda nad drugim. Resolucija določa obstoja današnji vladni režim in naglašja skupni parlamentarni nastop vseh srbskih, hrvatskih in slovenskih zemljoradnikov. Resolucija poziva dalje hrvatske seljake, da pridejo v parlament, ker to zahteva položaj kmetov v Bosni, Hercegovini in Dalmaciji.

Za obnovitev pokrajinskih dopisnih uradov.

— Beograd, 31. oktobra. (Izv.) Na večerajšnji seji centralnega odbora Jugoslovnskega novinarskega združenja pod predsedstvom predsednika Stojana Protića je bila sprejeta resolucija, ki zahteva obnovitev pokrajinskih dopisnih uradov v Ljubljani in v Sarajevu. Dotična resolucija navaja vse tehne razloge, da se zopet upostavijo ti dopisni uradi, navaja v prvi vrsti materialno škodo, ki jo imajo pokrajinski listi, dalje navaja tudi škodo, ki jo trpi država, ker je informativna služba v vsakem oziru pomanjkljiva tako glede notranje kakor tudi glede zunanje politike. Resolucija zahteva dalje, da se zopet sedaj na dopustu se nahajajoči oziroma odslovljeni uradniški dopisnih uradov upokličijo v službo. Resolucijo je večeraj podpredsednik Združenja gosp. Smodej izročil zunanjemu ministru dr. Ninčiču.

Narodna skupščina.

— Beograd, 31. oktobra. (Izv.) Narodna skupščina, kakor je bilo že javljeno, je sklicana na plenarno sejo dne 6. novembra ob 10. dopoldne. Na dnevnem redu te seje je volitev finančnega odbora. Do tega dne se ima razjasniti tudi sedanja parlamentarna situacija. V razpravo pridejo nato takoj najvažnejši zakoni, tako uradniški, invalidski in finančni zakon.

— Beograd, 31. oktobra. (Oficijelno) Diplomatični zastopniki Anglije, Francije in Italije so večeraj obiskali zunanjega ministra ter mu izročili vabilo, da se naša vlada udeleži orijentske mirovne konference dne 13. novembra v Lausanni.

Volitve v Švici.

— Bern, 30. okt. (Izv.) V nedeljo so bile volitve v švicarski narodni svet. Po dosedanjih rezultatih in poročilih so vse stranke obranile svoje dosedanje položaje. Volitve so se izvršile po proporciji. Rezultat bo objavljen v sredo.

ORIJENTSKI MIROVNA KONFERENCA.

— Moskva, 30. okt. Danes je izročil angleški zastopnik v imenu Angleške Francije in Italije sovjetski vladni pismeno povabilo za udeležbo na mirovni konferenci glede morskih olin v Lausanni.

KONEC CARIGRAJSKE VLADE.

— Carigrad, 30. oktobra. (Havas) Dvojna vlada stoji neposredno pred svojim koncem. Vladna prizna angorsko narodno skupščino, ki bo edina oblast v Turčiji. Ad Italija

NEMŠKI POSLANEC BAERAN ZAPRT.

— Praga, 30. oktobra. (Izvirno.) Praško deželno sodišče je odredilo, da se nemškonalionalni poslanec Baeran odvzede v preiskovalni zapor. Najpreje je bil Baeran kratko zasiljan.

Borzna poročila.

— Zagreb, 31. oktobra. (Izvirno.) Zaključek. Devize: Curih 11.20, 11.30, Pariz 4.325, 4.375, London 272.50, 277.50, Berlin 1.235, 1.335, Dunaj 0.0821, 0.0871, Praga 198.50, 201.50, Trst 248, 252, Newyork 61, 62, Budimpešta 2.35, 2.625. Valute: dolar 60, 61, lira 2.44, 2.48, češka kruna 195.50, 198.50, marka 1.30, 1.60, funt šterling — 272, švicarski frank 10.95, 11.05.

— Curih, 31. oktobra. (Izvirno.) Današnja predborza: Zagreb 2.28, Berlin 0.126, Dunaj 0.0073, Praga 17.55, Budimpešta 0.22, Milan 22.30, London 24.72, Pariz 37.60, Newyork 5.54.

— Curih, 30. oktobra. (Direktno.) Zagreb 2.279, Berlin 0.12991, Milan 21.849, Praga 17.549, London 24.729, Newyork 5.5449.

— Praga, 30. okt. Beograd 51.50, Berlin 0.71, Milan 123, London 141.50, Newyork 31.75, Pariz 219, Curih 570.

— Berlin, 30. oktobra. Beograd 6975, Milan 164, London 17.750, Pariz 292, Praga 13.375, Curih 761, Newyork 4137.50.

POIZVEDBE.

— Prosim tistega gospoda, ki je v petek 27. oktobra ob pol 7. zamenjal dežnik v brivnici v Kolodvorski ulici, da ga pri-nese nazaj, kjer dobi svojega.

— Zgubil se je perzilični ovratnik od glavnega kolodvora do Sodne ulice. Pošten nadzileti naj ga vrne upravništvu proti dobri nagradi.

— Dne 23. oktobra se je med vožnjo iz Laškega do Zidanega mostu, oziroma Ljubljana zamenjal dežnik. Ukludno se prosi, da dotični gospod, kateri je ostal v kopeju in dobil napačni dežnik, naznani naslov na kolodvorsko restavracijo v Zidanem mostu, da se dežnika lahko premenita.

— Zamenjal se je nahrbtnik pri opel-danskem vlakcu Jesenice - Ljubljana. Dobi se ga v trgovini Pok, Stari trg 14.

Darila.

Uprava našega lista je prejela za:

Telovadno društvo Sokol I. 50 D.

Ciril Metodovo društvo, podružnica Št. Peter, 50 D kot darilo g. Ivan Stritarja, kavararja v Ljubljani, mesto venca na krsto g. Ivan Verhovca. — Srčna hvala!

Iz spominov Viljema II.

Viljemove izmišljotine. — Neugodno mnenje o Karlu. — Vedno hujska agitacija proti Viljemu. — Razglas Viljemove odpovedi. — Brez vojne častihlepnosti.

Radi tega, kar je povedal Viljem o papeškem nunciju Pacceliju, je nastal vihar v nuncijaturi v Monakovem, ki je takoj razglasila, da se je dotični pogovor med cesarjem in Paccelijem vršil bistveno drugače in da tistega kaplana, katerega cesar tako z grdim očesom gleda, sploh ni bilo poleg pri oficijelnem razgovoru. Oglasil se je tudi Poincaré, ki pravi, da je cesar Viljem one podatke za pripravo svetovne vojne po večini izmisli. Nekateri nemški listi izvajajo iz njegovih spominov, da se kaže cesar velikega slabika. Imeli so kljub vsemu, kar je storil in kolikor ga poznajo, vendar le še nekaj dobrega mnenja o njem, ali v svojih spominih se kaže v vedno slabši luči, ker meče vse krivdo od sebe izključno le na druge.

Viljem pripoveduje, da je sklical dne 8. avgusta 1918. kronski svet, da bi prišel na jasno glede položaja in ukrenil, kar treba. Vrhovno armadno vodstvo je odobrilo misel državnega kancelerja o možnosti akcije za zblizanje s sovražnikom. Samo to so še hoteli doseči, da bi sovražnika na enem delu bojnega polja odbili, potem pa takoj pričeli pogajanja. Viljem toži, da Avstrije ni mogel nikdar dobiti do katerega čistega sporazuma. Ako sta se

kaj zmenila s cesarjem Karlom, je pa zunanji minister Burian vse preobrnil. Med tem pa je Avstrija brez nemške vednosti že bila podala svojo posebno mirovno ponudbo. Pripravljena je bila Nemce pustiti same. Avstrijski cesar si je mislil: Kadar pridem k Nemcem, jim pritrdim vse, kadar se vrnem domov, pa storim kar jaz hočem. Tako je dunajska vlada vedno varala Berlin. Po nemškem neuspehu 8. avgusta je izjavil general Ludendorff, da ne jamči več za nobeno vojaško zmago. Treba misliti na premirje. Tudi vojska ni bila več tako zvesta, marveč se je vojske oprijela že revolucionarna propaganda in marsikak vojak je v noči izginil v etapo. Pri razgovoru o umiku se je feldmaršal branil iz političnih vzrokov. Cesar je odločil po želji armade, da pojde na fronto. Note na Wilsona so sestavljali in premišljevali v kabinetu in v zbornici. Sestavljal jih je Solf. Državni kancelar princ Maks je skušal preprečiti cesarjev odhod na fronto. Cesar pa je končno vendarle odšel. Kmalu pa je začel cesar trepetati vsled poročil, da se agitacija in razpoloženje proti njemu vedno bolj širi. Tako poročila so mu prihajala dan na dan. Agitacija je šla za tem, da se pripravi cesarja do odpovedi. Prišel je k njemu zunanji minister Drews po nalogu kancelerja, da ga orijentira o tozadevnem razpoloženju. Feldmaršal je naglašal, da bi vojska na bojnem polju takoj odšla, kakor hitro bi izvedela o cesarjevi odpovedi in nastal bi v državi nered in nemir. Prišla so poro-

čila, da socialisti v Berlinu pripravljajo velike demonstracije. General Gröner, katerega je poslal v Berlin, mu je poročal ko se je vrnil, da dežela hiti v naraščajočo revolucijo. Ljudstvo hoče na vsak način mir, pa naj bo kakršen hoče, vlada nima nobene avtoritete več, gonja proti cesarju se vedno silnejše razvija in skoro ne bo mogoče preprečiti cesarjeve odpovedi. Čete doma so povsem nezanesljive. Dne 9. novembra je sporočil cesarju državni kancelar princ Maks Badenski znova, da socialna demokracija soglasno zahteva njegovo odpoved. Viljem pravi, da je hotel svojem ljudstvu prihraniti meščansko vojno in se odpovedati cesarske časti, ne pa odstopiti tudi kot kralj pruski. Ta čas pa je državni kancelar že razglasil cesarjevo odpoved in ono prestolonaslednika, dasi nista bila podala še nobene tozadevne izjave. Cesar pravi, da je bil hud notranji boj, sedaj pa je prepričan, da njegov odhod ni prinesel Nemčiji ne dobrih premirnih in ne mirovniških pogojev in tudi ni odvrnil meščanske vojne, marveč je pospešil in poglobil razpad vojske in domovine. Po skrajno težkih duševnih bojih je odšel cesar Viljem izven dežele po tem ko so mu to nujno svetovali najvišji in najboljši odgovorni državniki.

Cesar Viljem pripoveduje nadalje, kako je odklonil namerane antante, da bi ga dobila v svoje roke in bi bil postavljen pred sovražni sodni dvor. On meni, da ako bi bil kaj takega storil, bi bil ugled Nemčije težko prizadet za

vse čase in nikdar ne bi bil Nemec več enakopraven in enakovreden v vrsti narodov. Da naj se cesar sam izroči sovražniku, o tem se je razpravljalo tudi v dobrohotnih nemških krogih. Ali možnosti, da bi se s takim dejanjem nemškemu narodu koristilo, ni bilo. Cesar pravi, da ni hotel deliti usode Vercingetorixa, ki se je, kakor znano, izročil sam svojemu sovražniku, meneč, da doseže svojemu narodu boljše usode, toda Cesar je dal plemenitega Galca ukleniti in pozneje umoriti. Ljudstvo je prišlo v suženjstvo. Take usode ni hotel Viljem ne zase ne za nemški narod. Cesar objavlja na to svoja pisma s Hindenburgom. Potem pripoveduje o vojnih vzrokih, nastevajoč, da je rasla na Francoskem misel revanše od leta 1870/71. dalje v Rusiji pa se je vedno večalo navskrižje radi rusko-avstrijskih sporov, v glavnem tičečih se Srbije in Balkana. Tako sta imela Francija in Rusija skupni cilj proti Nemčiji in pridružila se je še Anglija iz trgovsko-političnih ozirov. Potem pripoveduje, kako se je Nemčija trudila, da bi odvrnila Francijo in Rusijo od svojih namenov. Wilsonovih 14 točk je nemška vlada sprejela, čeprav so bile zelo težke. Tudi zavezniki so sprejeli teh 14 točk, izvemeli svobodo morja. Wilson je zajamčil onih 14 točk, ali Viljem ne nahaja najvažnejših izmed njih v versailleskem instrumentu, marveč samo one, ki so prav prišle antanti in še te precej popačene. Danes mu je jasno, zakaj je antanta zahtevala njegov odstop potom Wilsona.

na. Na jasnem si je bila o tem, da z njegovim odstopom nastopi v Nemčiji vojaška in politična nestalnost, vsled česar je bilo mogoče priti pred Nemčijo in izposlovati pri njej kar najbolj težke pogoje. Revolucija takrat še ni nastopila kot pomočnica antante. Tako izvaja Viljem, da bi bilo njegovo vztrajanje na prestolu po mnenju antante za Nemčijo ugodnejše, kakor pa njegova odpoved. Viljem smelo zatrudi v nadaljnjem svojem pripovedovanju, da ni imel nikdar vojne častihlepnosti.

DARILA.

— Za Dečji dom so darovali: Meščanska korporacija v Kamniku 5000 D, mestno županstvo Brežice 500 D, županstvo Gor. Logatec 934 D, županstvo Globoko 125 D, županstvo Medvode 50 D, I. Tončič, lekar, Brežice, 100 D, županstvo Zagorje ob Savi 75 D, županstvo Jurjevica pri Ribnici 25 D, dr. Božidar Küsel, Črnomelj, 25 D, dr. M. Hočevar, Domžale, 100 D, dr. Fran Sabec, Vrhnika, 250 D, V. Zorman, Rogaska Slatina, 50 D, dr. Miroslav Skof, Rajhenburg, 25 D, Društvo zemljeknjižnih uradnikov in izprašanih aspirantov 289 D 50 p, Organizacija sekundarjev za Slovenijo 1063 D (nabrano med zdravniki ljubljanske bolnice), Ivan Jelačin ml. mesto venca na krsto dr. Zupanca 100 D. — Vsem velikodušnim darovalcem izreka nalskretno zahvalo odbor slov. dela nar. zem. kega Saveza v Ljubljani.

Glavni urednik:
RASTO PUSTOLSEK.
Odgovorni urednik:
Valentin Kopitar.

BERSON
Gumičevi podpetniki
in
podplati
vam ohranijo obu-
tev trajno in
elegančno

Dobi se po vseh boljših trgovinah z usnjem ter na veliko pri:

Berson-Kaučuk d. d., Zagreb, Wilsonov trg št. 7.

Šolske knjige
in potrebščine za vse šole
priporočila

Narodna Knjigarna

Zdravnik
dr. Gostiša ml.
ordinira s 1. novembrom 1922
naprej v Cerknici h. št. 132.
Ordiniranje pop. od 9. do 12.,
pop. od 3.—4. 9313

Št. 331.
Okrajni zastop Laško
odda službo cestnega
nadzornika.

Reflektantje naj s pričevali o do-
sedanjem službovanju opremljene
prošnje in z navedbo svojih zah-
tev vložijo do 10. novembra 1922.
Nastop čim prej.

Gospod
pred kratkim časom prišel iz Pariza,
kjer je bival osem let, višokošolsko iz-
obražen, govori in piše popolnoma fran-
cosko, naučil vsakega poldrugi
mesec francoščine toliko, da
ga more potem sam doma
govoriti. Ponudbe: 34/L Stari trg,
Ljubljana, pri g. Berčon, od 3—4 in
6—7 zvečer. Opomba: na zahtevo
pismena garancija. Sprejme samo
vestno učence. (Najnovejša ame-
rikanska metoda).

Solske knjige
in šolske potrebščine
za vse šole — priporočila
Narodna knjigarna.

Išče se za takoj
lokal za čisto delavnico
event. s stanovanjem v okolici Ljub-
ljane, v Kranju ali v Celju. Ponudbe
pod »Ko. Ko. 9286* na upravo Sloven.
Naroda. 9286

Dr. Demšar
zopet ordinira.
Zastupništva
Specerajska veletrgovina v Vojvodini,
koja stalno ima svojih putnika, traži
fabrična zastupništva. Ponudbe pod „Agi-
lan“ sliati na „Schmolka“ oglasni zavod,
Novisad, Poštanski pretinac 92. 9302

Sprejme se k večji družini
gospodinjstva
ter vsakega hišnega dela va-
žnega, vsestransko zanesljiva, energična,
reda vajena ženska, ki zna dobro kuhati.
Pismene ponudbe z navedbo pričeval
ali dosedanjega opravila pod „Irajnost
9296* na upravo Slov. Naroda.

Obvestilo.
Obveščam slavno občino, da kupujem
stare oblike, čevlje in pohi-
štvo. Grem tudi na dom.
Dramé Martin,
Ljubljana, Sv. Jakoba nabrežje 29.

Pažnja gg. trgovcima!
Trapiš air, punomastan, odlične ka-
kvoče Din. 25 kg. — Greyer sir,
punomastan Din. 30 kg. Izrađuje i šalje
poslom od 10 kg više
Državno Dobro Topolevac,
kod Siska.

Nova enodružinska hiša
se proda za 290.000 kron. Zraven spada
2800 m² sveta. Naslov pove upravnistvo
Slov. Naroda. 9293

Mirna gospodična
išče proti dohodu plačilu za takoj me-
blovano sobo s separatnim vhodom. —
Ponudbe pod „Solidna 9274* na upravo
Slov. Naroda. 9274

Kupijo se
stara izložbena vrata za majhno pro-
dajalno. Naslov: Dekleva, Kolizej, vr-
ta 110. 9275

Kupim
že rabljeno, dobro ohranjeno motorno
kolo. Ponudbe pod „Motorno kolo 17
9294* na upravo Slov. Naroda.

Dobro zemljo
odda brezplačno stavbeno podjetje Ja-
kob Acceto na stavbi poleg arsenala na
ljubljanskem polju. 9277

Otroški voziček
se ceno proda. Sv. Jerneja cesta 38
I. nadst. I. poleg cerkve v Sp. Šiški
9292

Stanovanje
v bližini cerkve v Šiški, soba kuhinja
s pritlikinami, želim zamenjati v bližino
drž. kolodvora. Naslov v upravi Slov.
Naroda 9278

Blagajničarka
s prakso išče primerne mesto. Nastop
takoj. Ponudbe pod „C. I. 9287 na upr.
Slov. Naroda. 9287

Gospodična
srednje starosti želi službo gospodi-
nje v majhni družini ali pri samostoj-
nem gospodu. Ponudbe pod „Srednja
starost 9284* na upravo Sl. Nar. 9284

Srpsko-hrvatski
ponudba profesor toga jezika.
Adresa u upr. Slov. Na-
roda. 9304

Kupim hišo
ali vilo
vednje velikosti z vrtem v Ljubljani.
Pismena ponudbe s ceno do 15. novem-
bra pod „Kapec 1—9288* na upravo
Slov. Naroda. 9288

Mestno župansvo
Kočevje
razpisuje službo
mesarja
za novoustanovljeno občinsko mesnico.
Reflektira se samo na popolnoma izve-
bano in zanesljivo moč. Reflektanti naj
vpošljejo ponudbe z navedbo zahtev na
mestno županstvo Kočevje. 9311

Prodajo se
6 tednov s ari lepi folsterkerji po nizki
ceni. Poizve se: Kranjska ul. št. 5.
III. nadst. vrata 10. 9293

Stavbena parcela
ob Tržaški cesti v bližini viške cerkve
se proda. Polve se v Zg. Gameljnah 15

2 gospodični
išče skupno ali pa posamezno sobo s
separatnim vhodom. Ponudbe na upr.
Slov. Naroda pod šifro „Primorki 9285*.

Tesar
pošten in vesten za ekonomijo se spre-
ma za celotno delo pri stavbnem pod-
jetju Jakob Accetto, Tabor 2. 9276

Krojaškega vajenca
iz Ljubljane ali bližnje okolice sprejme
Jos. Rojina, Ljubljana, Aleksandrova
cesta št. 3. 9161

Proda se zemljišče
v Sp. Šiški, zelo prihravno za sizenje
dveh hiš ali vil, kateri bi imeli še
vsaka lep vrt zraven. Naslov pove
uprava Slov. Naroda. 9111

Zamenja se
stanovanje
z dvema sobama, predsobo in kuhinjo
na Mestnem trgu, s enakim eventualno
večjim tudi v mestu. Ponudbe pod „Za-
menjava 9299* na upr. Slov. Naroda.

Posestvo se proda
blizu rudnika Trbovlje. Je prav lepo
in se proda po ugodni ceni z vsemi
pritlikinami, s gozdom, travniki in nji-
vami tik ob cesti. Posestvo meri okoli
20 oravov (klovov) zemlje z gospodar-
skim poslopjem. Natančnejše se pozve
pri g. Kenšek Franc v Hrstniku, Sv.
Lenart št. 149. 9259

Pisalni stroj
„ROFA“
Brez barvnega traku (najboljši
Tudi na zmerne mesečne obroke.
Jugoslovansko importno in eks-
portno podjetje inž. Rudolf Pečlin,
Maribor, Trubarjeva 4. Telefon inter-
urban 82. 9308

Lokomobile
in vlačil stroji
najmoderneje konstrukcije ter vseh
velikosti: Parne mlatilne garniture, ze-
lezniške tračnice za stavbe in industrijske
tipe, tračnice za poljske železnice,
kompletne z jeklenimi pragi za 600 mm
raztečine, tračnice same, višokost 65 mm,
prekucniki tričetrt kub. metrov vsebine,
plinove cevi, črne in pocinkane od 1/2"
do 2", varilne cevi vseh razsežnosti,
naprave za parne žage, kompletne,
kompletne robljne krožne žage 13 m
dolge, remšaidsko orodje, milnske,
vlačne, krožne in trakovne žage itd.,
žitni in lesenčni žetjari od 10/20 do
46/120, zakovice za pločevino in ogra-
je ter pogrezne, železnokonstrukcijski
gredelj, železna pločevina, črna in po-
cinkana. — Vse to dobavljata takoj in v
vseh razsežnostih s skladišča v Mariboru
jugoslovansko importno in eksportno
podjetje
inž. Rudolf Pečlin,
Maribor, Trubarjeva ulica 4, telefon
interurban 82. 9303

Gospodična
eventualno dijakinja se sprejme na hra-
no in stanovanje. Kje, pove uprava Sl.
Naroda. 9297

Družabnika
s kapitalom, po možnosti tudi lokalom,
išče trgovsko izobražena gospa, s kon-
cesijo za trgovino z mešanim blagom.
Ponudbe pod „Lokal 9298* na upravo
Slov. Naroda.

Dijak srednje tehnične šole
išče sobo s hrano
za takoj. Eventualno kot sostanovalec
Pismene ponudbe pod „Primorec 9290*
na upravo Slov. Naroda.

Kontoristinja
z enoletno prakso išče službo v mestu
ali na deželi. Nastop takoj. Ponudbe
pod „S. I. 9255* na upravo Slovensk.
Naroda. 9255

18.000 Din
posodim proti dobrim obrestim in vknji-
žbi na prvem mestu. Vstopim tudi kot
družabnik v realno podjetje. Ponudbe
na upravo Slov. Naroda pod „Varna
naložitev 9312*.

Nc VIII 173/22
4

Prostovoljna dražba
treh stavbnih parcel se bo vršila
dne 8. novembra 1922 ob 10.
dopoludne v Stozicah ob glavni ce-
sti, malo pred gostilno „pri Urbančku“.

Okrajno sodišče v Ljubljani, odd. VIII.
dne 25. oktobra 1922. 9271

POTNIKU
v železninski ali galanterijski stro-
ki dobro uvedenemu in redno
potujočemu se odda proti dobri
proviziji za vso državo v prodaj
majhem galanterijski predmet, do-
mač izdelek. Ponudbe na anon-
imni zavod Ivo Sušnik, Maribor,
pod „Galanterija“. 9309

Preskrbite se za zimo!
z novodočimi lovskimi čevlji, zelo priporočljivi za
gg. lovce, oficirje, šumarje itd. itd.

Peter Kozina & Komp
Tovarne čevljev — Tržič
Ljubljana, Breg št. 20. 9281

Krana in stanovanje
za dva dijaka srednješole se dobi s
1. novembrom t. l. Naslov pove uprava
Slov. Naroda. 9258

Zimska sezija!
Velike množine zimskega
blaga ravno kar doše.
A. & E. Šhaberné Ljubljana
Mestni trg 19

la milansko salamo
I šidsko zimsko salamo
svetle zrelo blago takoj in ceno ponudi
Suhomesnata i milnska Indu-
stria d. d., Sid. 9248
Zahtevajte cenik in ponudbe.

Kupijo se
4 velike litoželezne ali pločevni-
naste peči. Ponudbe z veliko-
stnimi merami na upr. Slov. Na-
roda pod „Industrija 9314“.

Išče se
kontoristinja
vešča knjigovodstva. Naslov
pove upr. Slov. Naroda. 9307

Pletene jopice
rokavice, nogavice
po najnižjih cenah pri:
A. ŠINKOVIC nasl.
K. Soss
Ljubljana, Mestni trg 19.

Pletene jopice
rokavice, nogavice
po najnižjih cenah pri:
A. ŠINKOVIC nasl.
K. Soss
Ljubljana, Mestni trg 19.

Peter Kozina & Komp
Tovarne čevljev — Tržič
Ljubljana, Breg št. 20. 9281

Par konj

Isto sparijenih, breznih, visokih, za težko in lahko vožnjo, kupi takoj Maks Sever, Ljubljana, Wolfova ulica 12. 9188

Stanovanje

v novi vili v mestu se bo oddalo in sicer 2 veliki sobi, kuhinja in pritlikine. Najemnino je plačati 5 let naprej. Pogodbe na poštni predal 103. 9252

Jščem deklo

za vse, ki zna dobro kuhati. Sva dve osebi. Plača 900 K mesečno. Nastop 15. novembra. Pisati na naslov: Louisa Brozman, Osijek 1, Beogradska ulica 8, priselno desno. 9258

**100 hl najfinjšega
ljutomercana**

Malting 1. 1921 se ugodno odda. Natančno pri F. SERŠEN v Ljubljani. 9266

Absolvent

trgovske visoke šole
vešč slovenščine, nemščine, francoščine, deloma tudi hrvaščine in laščine, išče službo v trgovskem ali industrijskem podjetju. Ponudbe pod "Podjeten 9206" na upravo Slov. Naroda. 9206

Službe korespondenta ali knjigovodja

išče, sprejme tudi službo izterevalca, potnika, skladiščnika itd. Starejša moč, vešč slovenskega, hrvaškega in nemškega jezika, absolvent polj. šole in tečaja za knjigovodstvo. Ponudbe pod "Večletna praksa 9166" na upravo Slov. Naroda. 9166

Modni salon.

Priporočam se sl. občinstvu za izdelovanje vsakovrstnih modnih in sportnih oblek, kakor tudi raglanov po najnovejši modi. Priznana solidna in točna postrežba. Na željo odjemalcev razpolagam z najmodernejšimi vzorci. J. Korošič, Resljeva cesta 1/1. desno.

Odlijevske iz sivoga lijeva

(Graugussabgüsse)
za vse grane obrta i. industrije, prema nactu, kalupu ili uzorcima od najmanjih do največjih komada, obrabeno i strovo dobavlja odmah uz umjerene cijene SMEV, tvornica strojeva, Bjelevar. 7934

Proda se

priljubljena hiša z obširnimi dvoriščem na zelo prometnem mestu v Brežicah, pripravna za vsako obrt, tudi za trgovino. Odda se tudi nekaj zemljišča, travnikov in njiv. Proda se bo vršila v nedeljo, 8. novembra t. l. v Brežicah. Natančnejše podatke daje interesentom VIKTOR PETAN, trgovec, Brežice.

Obrtna hranilnica in posojilnica,

Kranj (Krojaški odsek)
se priporoča za naročila na

usnjate obleke

za moške (suknjčje, hlače, šepice) ter damske jope.
Cene zmerno, delo solidno!

Import „SLOVENIJA“ Export

družba z o. z.

Trgovsko podjetje z deželnimi pridelki. Zastopstva in komisijska skladišča, LJUBLJANA, Gradišče 3,
se je preselila s 1. novembrom t. l.

v Gosposko ulico šte. 4.

se priporoča tudi z naprejš svojim cenjenim odjemalcem. 9310

Stavbenik

večletno prakso v nadstavnem stavbarstvu, dober kalkulirant in stavbovodja, dobro verziran v tehnično komercialnih zadevah ter določbah meničnega in trgovskega prava (absol. več. tečajev du-najske trgovske akademije), išče mesta pri stavbenem podjetju kot tehnični korespondent ali stavbovodja. Sprejme pa tudi mesto pri kakem industrijskem podjetju (ima lastno koncesijo), ali kot korespondent ali teh. konzulent v kakem denarnem zavodu. Dopise se prosi pod „Stavbenik/9272“ na upr. Slov. Naroda. 9272

Prvorazredni**nemški pisalni stroji**

Zastopstvo za mesto Ljubljano in okolice prvorazrednega nemškega pisalnega stroja

se odda solventnim firmam

Ponudbe na:

„OZMA“ oglasni zavod Zagreb, Gunduličeva 5.
pod „Pisalni stroj“ 9282

Sube gobe in kumno

kupuje
Sever & Komp.,
Ljubljana, Wolfova ulica 12.

Sode

za vino, mošt itd. razreda, dokler traja zaloga, trdva J. AUGUSTIN, Sv. Jerneja cesta 231. 85-2

SENO

garantirano dobro, suho, mešano s sladkim, franko vsaka postaja Slovenije K 900 za 100 kg dobavljata vsak dan PUKL & VERCE, Soštani. 84-6

Trste za strope

zdejuje in prodaja na debelo in drobno po najnižjih cenah. Pri večjih množicah znaten popust. — ANTON STEINER Ljubljana, Jeranova ulica 13, I. nivoj. 2128

Drva

oddajam vsako množino. Rezanje drv z motornim obratom. Ludvik Il. rlič, na Priškovcu za celi b. g. v. v. v. v. 85-9

Furniture

ter orodje in ure samo na veliko
Budolf Piek,
Zagreb, Illica 47.

Divjačino

n. pr. srne, zajce, fazane, jerebice, divje race, sloke itd. v vsakem času po najboljših cenah kupuje E. VAJDA, veletrgovina z divjačino in perotino, Čakovec, Medjimurje. Brzjava i naslov Vajpa Čakovec. Interbur. tel. 59.

„LA SERBIN“ Dr. Jakšičeve

liječ ključicu za 24 sata štiti organizam od zaraznih bolesti, koje se zrakom (prašinom) dobiju kao i kijavcu, katara nosa, bronhitis, influenca, prehladu, grizu i t. d. Svaka njegova kap je ljekovita. Dobiva se u svima ljekarnama i drogerijama

Laboratorium

Dra. Angjell'a Jakšića,
Beograd, Frankopanova ul. 14.

Kislo zelje

najboljše kakovosti v sod-
skih vsake količine in pristno

štajersko čebulo

razpošilja v vsaki množini
Adolf Sellinschegg
tovarna za konzerviranje zelja in repe
Ptuj.

Morske trave

nudi vsako množino Sever & Komp.,
Ljubljana, Wolfova ulica 12. 9114

Stavbene parcele

v najlepši legi ima na prodaj Jos. Tribuč, Glince 37. 9041

Kupujem kože lisčje, kune, krte, polha, zaje-
se itd. po najnižjih
dnevnih cenah.

P. Semko

Ljubljana, Križevniška ulica 7

Antikvarijat, knjigarna**Hinko Sevar**

Ljubljana, Stari trg 34

kupuje in prodaja različne knjige v vseh
jezikih po ugodnih cenah. 8414

F. Juršič
izdavač glasovijev
v Ljubljani
Wolfova 12.

PAPIRNE SPONKE

Trgovci, in-
dustrijalci,
pisarne

„TIGER“
zahtevajte v papirnih trgovinah samo
izdelke domače tvrdke

TIGER d. z. o. z. LJUBLJANA

Steznike

(moderce)
po životni meri priporoča
ANA KUTTER, Dunajska c. 6/II
poleg lekarne Piccoli. 2130

Anton Steiner

mestni tesarski mojster
v Ljubljani

prevzame vsakovrstna tesarska dela,
kakor strešne stole, kurnice, stolpe, mo-
stove, vrtnice itd. Parna žaga z
vsemi stroji za obdelovanje lesa. 4796

GOSZILNA RAJFEŽ

Florjanska ulica 4.

Od danes naprej vsake sobote, nedelje,
torek in sre. o. najfiniš-
kravice in
mesene počene klobase, vsak
ponedelj. k. čerter in petek polkajene
kranjske klobase in rebroca.
Izborna kuhinja, vsa jedila o. lastni
ceni. Točijo se le prvovrstna domača
vina. Producenti samo prvovrstnih
vin vabim, da mi prinesejo vzorce.
A. Rajfež.

Prevzemam

avtomobile,
motorje in
kolesa,

v popravilo, ponikanje in la-
iranje po najnižjih cenah

Prva mehanična delavnica
F. Florjaničič,
Ljubljana,
Selenburgova ulica št. 6.

**Specijalna
zaloga**

kanditov, čokolade, keksov in drugih
sladic od najpr. prostejših do najfinjših
vrst vedno v veliki izbiri.
Solidna postrežba. Zmerne cene.

Josip Vitek, Ljubljana,
Krekov trg 8.
zraven Mestnega doma.

ADRIA TEA

GLAVNA
ZALOGA
F. ŠIBENIK - LJUBLJANA

Največja izbira

različnih pletenin, m. jic, nogavic
in rokavice pri tvrdki

A. & E. Škaberne Ljubljana
Mestni trg 10

Priporoča se**Jvan Magdič**

krojač

Ljubljana, Gledališka ulica 2.

Strešno lenenko prvovrstno

Kontinental, (Kontinentallederapp)
Lesni cement,
Grosol, nabliže sred. tvo. za ma-
zanje lenenk- dobavlja v
vsaki množini najceneje

Jos. R. Puh,
Gradaška ulica šte. 22.
Telefon šte. 513.

Radi posebnih razmer
dam vogažno enosidropno

hišo

v Ljubljani, v zdravem in lepem kraju,
10 minut od p. št., z več lepimi s. ano-
cami, vrtom itd. — Kuncu odstopam s
1. januarjem 1923 stanovanje s 4 so-
bami in pritlikinami. Pismene ponudbe
od „Zelo ugodno 8696“ na upravo Slo-
v. Naroda. 8696

SVILA

modni nahit, vse potrebščine
za šivilje in krojače

najceneje pri:
A. ŠINKOVIC nasl.
K. Soss

Ljubljana, Mestni trg 19.

KOLESA

Vam prenovi in strokovno shrani

preko zime

oh malenkostni pristojbini tvrdka
J. GOREC, Gosposvetska cesta 14

Prometni zavod za premog d. d. v Ljubljani

prodaja iz slovenskih premogovnikov

velenjski, šentjanški in trboveljski premog
vseh kakovosti v celih vagonih po originalnih cenah premo-
govnikov za domačo vporabo, kakor tudi za industrijska
podjetja in razpečava

la čehoslovaški in angleški koks za livarne in domačo
vporabo, kovaški premog, črni premog in jajčne brikete.

Naslov: PROMETNI ZAVOD ZA PREMOG d. d. Ljubljana, Miklošičeva c. 15/II.

Z ozirom na dviganje naše valute je tovarna

Peter Kozina & Komp.

dokler zaloga traja

cene čevljev znatno znižala

Prodaja na debelo in drobno

Ljubljana Breg št. 20. Ljubljana

Pozor! Kožuhovina Pozor!

vseh vrst, posebno lepe Alaska in plave Haisoo, kakor tudi
kunine in dihurjeve boe, različne ovratnike za gospode in dame,
bele predposteljne preprope se dobijo vedno v zalogi pri

FILIP BIZJAK hrznar, Ljubljana Gosposvetska c. 13/8. (Kolizej)

Priporoča se**preoblikovalnica klobukov**

za dame in gospode

Barborič-Završan

LJUBLJANA, Mestni trg šte. 7

Zahtevajte povsod edino le

Ciril in Metodove vžigalice

glavna zaloga pri:

Ivan Perdanu v Ljubljani

Vedno dovelj v zalogi!

Stabilni parni stroj, 15 konjskih sil,
in parni kotel 27 m² kurilne površine,
se takoj prodaja.

Stroj je še v obratu v Ljubljani, ter se
lahko ogleda.

Naslov pove uprava Slovenskega Naroda. 9218

Jamski les

smrekov in jelkov, nad 10 cm na drobnem koncu
in nad 3 m dolžine, kupi vsako množino franko
kranjske postaje Sentičanski premogokop And. Jabil,
Krmelj, Dolenjsko.

Zimske suknje

v vseh oblikah in

obleke

nabliže kakovosti priporoča

po nizkih cenah

oblačilna industrija A. KUNC

Ljubljana, Gosposka ulica 7.